

URADNI VESTNIK

OKRAJA NOVO MESTO

Leto I.

V Novem mestu, dne 30. aprila 1956

štev. 5

VSEBINA:

Predpisi ljudskih odborov:

161. Odlok OLO Novo mesto o podaljšanju začasnega finansiranja proračunskih potreb Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto za mesec april in maj 1956.

Volitve in imenovanja:

162. Odločba o spremembah v sestavi Sveta za zdravstvo OLO Novo mesto
163. Odločba o spremembah v sestavi Sveta za socialno skrbstvo OLO Novo mesto
164. Odločba o spremembah v sestavi Sveta za urbanizem OLO Novo mesto
165. Odločba o imenovanju šefa in o razrešitvi enega sanitarnega inšpektorja OLO Novo mesto
166. Odločba o razrešitvi dveh in o imenovanju enega finančnega inšpektorja OLO Novo mesto
167. Odločba o spremembi v sestavi komisije za plače v gospodarstvu OLO Novo mesto
168. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju komisije za organiziranje kmetijsko gozdnega posestva Črmošnjice
169. Odločba OLO Novo mesto o razrešitvi članov strokovne izpitne komisije za logarje
170. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju strokovne izpitne komisije za naziv logar in gozdarski nadzornik
171. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju komisije za izdajanje pritrditve k dovoljenjem za gradnje
172. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju direktorja Okrajnega higienskega zavoda v Novem mestu
173. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju upravnega odbora Belokranjskega muzeja v Metliki
174. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju upravnega odbora Dolenjskega muzeja v Novem mestu
175. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju upravnega odbora Kmetijsko gospodinske šole Gradac
176. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju upravnega odbora Kmetijsko gospodinske šole Mala Loka

177. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju upravnega odbora Kmetijske šole Grm — Novo mesto
178. Odločba OLO Novo mesto o dopolnitvi imenovanja upravnega odbora Dijaškega doma Šmihel pri Novem mestu
179. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju upravnega odbora Mladinskega doma Mirna
180. Odločba OLO Novo mesto o imenovanju upravnega odbora Doma onemoglih v Metliki
181. Odločba OLO Novo mesto o razrešitvi dolžnosti sodnika okrajnega sodišča v Metliki in v Novem mestu

Gospodarske organizacije in zavodi:

182. Odločba OLO Novo mesto o ustanovitvi zavoda za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu
183. Odločba OLO Novo mesto o ustanovitvi Dolenjskega muzeja v Novem mestu
184. Odločba OLO Novo mesto o ustanovitvi Okrajnega arhiva v Novem mestu
185. Odločba OLO Novo mesto o dopolnitvi odločbe o ustanovitvi Kmetijske šole Grm — Novo mesto
186. Odločba OLO Novo mesto o dopolnitvi odločbe o ustanovitvi Kmetijske gospodinske šole Gradac
187. Odločba OLO Novo mesto o dopolnitvi odločbe o ustanovitvi Kmetijsko gospodinske šole Mala Loka
188. Odločba OLO Novo mesto o dopolnitvi odločbe o ustanovitvi Dijaškega doma Črnomelj
189. Odločba OLO Novo mesto o dopolnitvi odločbe o ustanovitvi Dijaškega doma Šmihel pri Novem mestu
190. Odločba OLO Novo mesto o prenosu Javne zobne poliklinike v Novem mestu v pristojnost občinskega ljudskega odbora Novo mesto

Neuradni del:

1. Poročilo komisije za plače v gospodarstvu OLO Novo mesto
2. Poročilo komisije za vprašanja delavskega samoupravljanja zbora proizvajalcev OLO Novo mesto
3. Poročilo Sveta za delo in delovna razmerja OLO Novo mesto

PREDPISI LJUDSKIH ODBOROV

161.

Na osnovi 17., 19. in 64. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) ter na podlagi 133. člena Temeljnega zakona o proračunih je Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odborov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdal

ODLOK

o podaljšanju začasnega finansiranja potreb Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto za mesec april in maj 1956

1. člen

Odlok o začasnem finansiranju potreb Okrajnega

ljudskega odbora Novo mesto v prvem trimesečju 1956 (Uradni list LRS, št. 5-39/56 in Uradni vestnik okraja Novo mesto št. 2/56) se podaljša še za mesec april in maj 1956.

2. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. aprila 1956 dalje.

št. 01/1-698/2.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

VOLITVE IN IMENOVANJA

162.

Na podlagi 1. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) in 61. člena Statuta okraja Novo mesto izdaja Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog sveta za zdravstvo

ODLOČBO

o spremembi v sestavi sveta za zdravstvo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto

1. Dr. Albert Mercedes, upravnik Zdravstvenega doma v Črnomlju, sedaj v Ljubljani se razreši funkcije člana sveta za zdravstvo.

2. Dr. Neubauer Robert, upravnik Zdravstvenega doma v Črnomlju se izvoli za člana sveta za zdravstvo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto.

št. 01/3-3073/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

163.

Na podlagi 1. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) in 61. člena Statuta okraja Novo mesto izdaja Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog sveta za socialno skrbstvo

ODLOČBO

o spremembah v sestavi sveta za socialno skrbstvo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto

1. Fabjan Darinka, uslužbenka v Črnomlju se razreši funkcije člana sveta za socialno skrbstvo.

2. Kobe Drago, invalidski upokojenec v Črnomlju se izvoli za člana sveta za socialno skrbstvo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto.

št. 01/3-3072/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

164.

Na podlagi 1. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) in 60. člena Statuta okraja Novo mesto je Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956

sklenil:

1. Lovšin Anton, predsednik Okrajnega sodišča v Metliki se razreši funkcije člana Sveta za urbanizem Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto.

2. Kapš Peter, kmetijski tehnik okrajne zadružne zveze Novo mesto se izvoli za člana sveta za urbanizem Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto.

št. 03/7-1175/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

165.

Na osnovi 5. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju šefa in o razrešitvi enega sanitarnega inšpektorja

I.

Za šefa sanitarne inšpekcije Tajništva za zdravstvo in socialno skrbstvo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto dr. Hočevar Anton, sanitarni inšpektor tajništva za zdravstvo in socialno skrbstvo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto.

II.

Dr. Oblak Božo se razreši dolžnosti sanitarnega inšpektorja tajništva za zdravstvo in socialno skrbstvo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto.

Razreši se zaradi imenovanja za direktorja Okrajnega higienskega zavoda v Novem mestu.

št. 01/3-3231/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

166.

Na osnovi 5. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o razrešitvi dveh in imenovanju enega finančnega inšpektorja

I.

Razrešita se dolžnosti finančnega inšpektorja pri finančni inšpekciji Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto:

1. Vondra Drago, dosedanji finančni inšpektor Okrajnega ljudskega odbora zaradi premestitve na Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu.

2. Držaj Matija, dosedanji finančni inšpektor Okrajnega ljudskega odbora zaradi premestitve v rudnik Kanižarica.

II.

Za finančnega inšpektorja Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto se imenuje Pogačar Jože, dosedanji uslužbenec rudnika kremenčevega peska »Kremen« Novo mesto.

št. 01/3-1580/2.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

167.

Na podlagi 19. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ, št. 34-137/55) in 10. člena Uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 54-637/54) je Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956

sklenil:

1. Razrešita se funkcije članov komisije za plače v gospodarstvu okrajnega ljudskega odbora Novo mesto;

Oven Jaka, šef odseka za gospodarstvo Občinskega ljudskega odbora Trebnje,
Kranjc Zvone, uslužbenec tovarne učil Črnomelj.

2. Za člane komisije za plače v gospodarstvu Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto se izvolijo:

Blažič Jože, delovni inšpektor tajništva za delo in delovna razmerja OLO,

Kovarik Janez, direktor Industrije obutve Novo mesto, odbornik zbora proizvajalcev OLO,

Somrak Stane, tajnik Okrajne zadrúžne zveze Novo mesto.

Člani komisije se o gornjem sklepu obvestijo.

Št. 01/3-3236/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

168.

Na osnovi 141. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list FLRJ, št. 29-89/52) in 51. člena Statuta okraja Novo mesto, Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju komisije za izvedbo priprav za organiziranje Kmetijsko-gozdnega posestva Črmošnjice

Postavi se komisija, ki bo izvedla priprave za organiziranje Kmetijsko-gozdnega posestva Črmošnjice.

V komisijo se imenujejo:

za predsednika: Zupančič Viktor, podpredsednik OLO;

za tajnika: Rajič inž. Slobodan, šef okrajne gozdne uprave;

za člane: Lovko inž. Lojze, okrajni agronom,

Liinzner inž. Rado, agronom OZZ,

Mulej Dušan, direktor GG Novo mesto,

Pečar inž. Mirko, gozdarski inženir Novo mesto,

Bergant inž. Milan, gozdarski inženir Novo mesto.

Št. 02/2-1688/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

169.

Na osnovi 4. točke navodila o opravljanju strokovnega izpita za naziv logar in gozdni nadzornik v Ljudski republiki Sloveniji z dne 15. oktobra 1954, števil. 2000/1954, Okrajni ljudski odbor na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o razrešitvi članov strokovne izpitne komisije za opravljanje strokovnega izpita za naziv logar in gozdni nadzornik

Razrešijo se naslednji člani strokovne komisije za opravljanje strokovnega izpita za naziv logar in gozdni nadzornik:

Inž. Butara Dušan, revirni gozdarski nadzornik kot predsednik komisije,

Čarman Valentin, gozdarski tehnik, Novo mesto, kot tajnik komisije,

Vovk Jože, gozdarski tehnik, Kočevje, kot član, inž. Cvetko Jože, gozdarski inženir, kot član, Kočevje.

Št. 02/2-1550/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

170.

Na osnovi 4. točke Navodila o opravljanju strokovnega izpita za naziv logar in gozdni nadzornik v Ljudski republiki Sloveniji z dne 15. oktobra 1954 števil. 2000/1954 v soglasju z Upravo za gozdarstvo LRS št. 484/1-56, Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju strokovne izpitne komisije za opravljanje strokovnega izpita za naziv logar in gozdni nadzornik

V strokovno izpitno komisijo za opravljanje strokovnega izpita za naziv logar in gozdni nadzornik se imenujejo:

za predsednika: inž. Janez Penca, šef taksacije OUG Novo mesto,

za tajnika: inž. Mirko Pečar, gozdarski inženir Novo mesto,

za člane: inž. Rajič Slobodan, šef okrajne gozdne uprave Novo mesto,

inž. Kraut Igor, višji gozdarski inženir v pokoju Novo mesto,

inž. Šmid Ivan, gozdarski inženir Kočevje,

inž. Butara Dušan, gozdarski inženir Mokronog,

inž. Kalinovič Rado, gozdarski inženir Novo mesto,

dr. Škrlj Bogdan, višji pravni referent pri OLO Novo mesto.

Št. 01/2-1500/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

171.

Na osnovi 142. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), 51. člena Statuta okraja Novo mesto v zvezi z okrožnico Sveta za urbanizem LRS z dne 23. januarja 1956 št. 3/3-56 in po predlogu Sveta za urbanizem pri Okrajnem ljudskem odboru Novo mesto Okrajni ljudski odbor v Novem mestu na seji obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja naslednji

sklep:

1.

Pri Okrajnem ljudskem odboru Novo mesto se ustanovi posebna strokovna komisija za izdajanje prireditvev k odločbam občinskih ljudskih odborov glede izdajanja načelnih dovolenj za uporabo zemljišč za določeno gradnjo.

2.

To komisijo sestavljajo naslednji člani:

Inž. Sodnik Dušan, odbornik okrajnega ljudskega odbora in pomočnik direktorja »Pionir«, Novo mesto, kot predsednik,

inž. arh. Lapajne Miloš, direktor Projektivnega podjetja Novo mesto,

profesor Jarc Janko, direktor muzeja Novo mesto, dr. Oblak Božo, direktor Okrajnega higienskega zavoda Novo mesto,

inž. Hegediš Božo, pomočnik direktorja Uprave za ceste LRS, sekcija Novo mesto,

Petrič Ivan, gradbeni tehnik in nadzorni organ Železniške uprave v Novem mestu,

inž. Kos Igor, gradbeni referent pri ObLO Novo mesto,

Čampa Zvonimir, elektrotehnik, pomočnik direktorja Elektro Novo mesto,

inž. Bergant Milan, gozni inženir, ref. pri OGG

inž. Linzner Rado, agronom pri OZZ Novo mesto,

Tavčar Vladimir, šef katastrske uprave Novo mesto.

3.

Člani te komisije se honorirajo za svoje delo v smislu določil sklepa o povračilu stroškov odbornikom, članom svetov in drugim kolegijskim organom OLO Novo mesto (Uradni vestnik št. 1-6/56).

št. 03/9-164/13.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

172.

Na osnovi 5. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju direktorja Okrajnega higienskega zavoda v Novem mestu

Za direktorja Okrajnega higienskega zavoda v Novem mestu se imenuje dr. Oblak Božo, dosedanji v. d. direktorja Okrajnega higienskega zavoda v Novem mestu.

št. 01/3-3232/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

173.

Na osnovi 37. člena Splošnega zakona o vodstvu šol (Uradni list FLRJ, št. 11-84/55) in 5. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na predlog Sveta za prosveto in kulturo na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju upravnega odbora Belokranjskega muzeja v Metliki

1.

V upravni odbor Belokranjskega muzeja v Metliki se imenujejo:

Žele Ivan, ravnatelj Nižje gimnazije v Metliki,

Fir Regina, uslužbenka muzeja v Metliki,

Vitkovič Jancz, nameščenec v Črnomlju,

Zorn Otmar, šolski upravitelj Podzemelj,

Dular Jože, upravnik Belokranjskega muzeja v Metliki.

2.

št. 01/3-3070/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

174.

Na osnovi 37. člena Splošnega zakona o vodstvu šol (Uradni list FLRJ, št. 11-84/55) in 5. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na predlog Sveta za prosveto in kulturo na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju upravnega odbora Dolenjskega muzeja v Novem mestu

1.

V upravni odbor Dolenjskega muzeja v Novem mestu se imenujejo:

Levičnik Jurij, predsednik ObLO ZB Novo mesto,

Smrekar Vladimir, ravnatelj gimnazije Kostanjevica,

Anžek Mitja, sodnik Okrajnega sodišča Novo mesto,

Piletič Rudi, učitelj Novo mesto,

Jarc Janko, upravnik Dolenjskega muzeja Novo mesto.

2.

Upravni odbor si izmed sebe izvoli predsednika.

št. 01/3-3071/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

175.

Na osnovi 37. člena Splošnega zakona o vodstvu šol (Uradni list FLRJ, št. 11-84/55) in 5. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na predlog Sveta za šolstvo, na 6. skupni seji odbor-nikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju upravnega odbora Kmetijsko gospodinjske šole v Gradacu

1.

V upravni odbor v Kmetijsko gospodinjsko šolo Gradac se imenujejo:

Sodja Tončka, kmetijski tehnik Gradac,
Jakljevič Franc, predsednik občine Metlika,
Kralj Anton, predsednik KZ Gradac,
inž. Dvoržak Rado, uslužbenec ObLO Črnomelj,
Kovačič Franc, mizar Gradac,
Zupanič Vida, učenka Kmetijsko gospodinjske šole Gradac,
Šelan Stane, upravitelj osnovne šole Gradac,
Vovk Slavko, traktorist Gradac,
Štrbenk Karol, ravnatelj Kmetijsko gospodinjske šole Gradac.

2.

Upravni odbor si izmed sebe izvoli predsednika.

št. 01/3-3233/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

176.

Na osnovi 37. člena Splošnega zakona o vodstvu šol (Uradni list FLRJ, št. 11-84/55) in 6. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na predlog Sveta za šolstvo na 6. skupni seji odbor-nikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju upravnega odbora Kmetijsko gospodinjske šole Mala Loka

1.

V upravni odbor Kmetijsko gospodinjske šole Mala Loka se imenujejo:

Bukovec Ciril, odbornik ObLO Trebnje,
Bregar Darko, upravnik KZ šentlovrenc
Šavli Vera, strokovni učitelj Mala Loka,
Mikec Olga, dijakinja gospodinjske šole,
Bajc Stane, delavec na kmetijsko gospodinjski šoli Mala Loka,

Viđmar Alojz, delavec na Mali Loki,
Smolič Janez, uslužbenec ObLO Trebnje,
Češarek Stane, kmetijski tehnik Novo mesto,
Kržišnik Katica, upravnik Kmetijsko gospodinjske šole Mala Loka.

2.

Upravni odbor si izmed sebe izvoli predsednika.

št. 01/3-3235/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

177.

Na osnovi 37. člena Splošnega zakona o vodstvu šol (Uradni list FLRJ, št. 11-84/55) in 6. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) Okrajni ljudski odbor Novo mesto na predlog Sveta za šolstvo na 6. skupni seji odbor-nikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju upravnega odbora Kmetijske šole Grm — Novo mesto

1.

V upravni odbor Kmetijske šole Grm se imenujejo:
Križanc Niko, gradbeno podjetje »Gradnje« Novo mesto,

Prelog Jože, delovodja na kmetijski šoli Grm,
Vidregar Franc, dijak Kmetijske šole Grm,
inž. Linzner Rado, uslužbenec OZZ Novo mesto,
Kocuvan Franc, strokovni učitelj na Kmetijski šoli Grm,

dr. Škrj Bogdan, uslužbenec OLO Novo mesto,
Dular Ivan, kmet Cegelnica,
Bajc Lojze, delavec Kmetijske šole Grm,
inž. Bračička Milan, ravnatelj Kmetijske šole Grm.

2.

Upravni odbor si izmed sebe izvoli predsednika.

št. 01/3-3234/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirkovič l. r.

178.

Na osnovi 37. člena Splošnega zakona o vodstvu šol (Uradni list FLRJ, št. 11-84/55) in 5. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na predlog Sveta za šolstvo na 6. skupni seji odbor-nikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o imenovanju dveh članov v upravni odbor Dijaškega doma Šmihel pri Novem mestu

V upravni odbor Dijaškega doma Šmihel pri Novem mestu se imenujeta še:

Belopavlovič Tatjana, profesorica učiteljšča v Novem mestu,

Križan Rezka, profesorica gimnazije v Novem mestu.

Št. 01/3-3321/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

179.

Na osnovi predpisa 5. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Ur. list LRS, št. 19-89/52, 11. in 12. člena Zakona o socialnih zavodih (Uradni list LRS, št. 26-91/54) v zvezi s predpisi Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list LRS, št. 26-130/55) izdaja Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog Sveta za socialno skrbstvo

ODLOČBO

o podalšanju mandatne dobe upravnemu odboru Mladinskega doma Mirna na Mirni

Z odločbo tuk. Sveta za zdravstvo in socialno politiko z dne 21. decembra 1954 del. št. IV-9244/4-54 v zvezi z odločbo OLO Novo mesto z dne 9. decembra 1955 št. V-4/1-55 imenovanim članom upravnega odbora Mladinskega doma Mirna:

Butala Viktor, Trstenik,
Gracar Anton, posestnik Zabrdje,
Blažič Marija, predmetna učiteljica na Mirni,
Kajnc Matilda, uslužbenka Mladinskega doma Mirna

se podaljša mandatna doba za eno leto.

Št. 01/3-3074/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

180.

Na osnovi predpisa 5. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), 11. in 12. člena Zakona o socialnih zavodih

(Uradni list LRS, št. 26-91/54), v zvezi s predpisi Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list LRS, št. 26-130/55) izdaja Okrajni ljudski odbor Novo mesto na skupni seji obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog Sveta za socialno skrbstvo naslednjo

ODLOČBO

o imenovanju članov upravnega odbora Doma onemoglih v Metliki

Kot člani se imenujejo:

Jug Gojko, Metlika,
dr. Pečarič Albin, Metlika,
Jevnikar Alojz, Metlika,
Molek Tine, Metlika,
Udovič Justina, Metlika,
Pavlovič Zvonko, Metlika.

Št. 01/3-3395/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

181.

Na osnovi 2. točke 67. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o razrešitvi sodnika okrajnega sodišča v Metliki in v Novem mestu

I.

Zobec Živko, sodnik okrajnega sodišča v Metliki se razreši dolžnosti sodnika okrajnega sodišča v Metliki.

II.

Bevc Fedor, sodnik okrajnega sodišča v Novem mestu se razreši dolžnosti sodnika okrajnega sodišča v Novem mestu.

Št. 01/3-1762/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

GOSPODARSKE ORGANIZACIJE IN ZAVODI

182.

Na osnovi 12. člena in 10. točke 64. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o ustanovitvi »zavoda za pospeševanje gospodinjstva« za okraj Novo mesto

I. Z odločbo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto z dne 15. julija 1954, del. št. I-5708/1-54 je bil

ustanovljen Gospodinjski center v Novem mestu, ki se preimenuje in spremeni tudi njegova organizacija. Zato se tukajšnji odločbi z dne 15. julija 1954 št. I-5708/1 in z dne 9. decembra 1955 št. I-985/1 razveljavljata in namesto njih izda ta odločba.

II. Ustanovi se zavod za pospeševanje gospodinjstva za okraj Novo mesto z nalogo pospeševanja gospodinjstva s pomočjo potovalnega gospodinjstvskega tečaja, gospodinjstvskega tečaja in gospodinjstvskega posvetovalnic za vprašanja iz vseh področij gospodinjstvskega udejstvovanja.

Sedež zavoda je v Novem mestu.

III. Zavod za pospeševanje gospodinjstva za okraj Novo mesto je okrajni proračunski zavod.

IV. Zavod vodi upravni odbor, ki šteje skupaj z upravnikom zavoda sedem članov.

Člane upravnega odbora imenuje za dobo dveh let Svet za prosveto in kulturo OLO Novo mesto. Člani upravnega odbora zavoda izvolijo izmed sebe predsednika.

Upravnika zavoda imenuje okrajni ljudski odbor.

V. Za zadeve in naloge zavoda je pristojen Svet za prosveto in kulturo OLO Novo mesto.

Št. 01/3-3075/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

183.

Na osnovi 22. in 6. točke 64. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na predlog Sveta za prosveto in kulturo na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 izdaja

ODLOČBO

o ustanovitvi Dolenjskega muzeja v Novem mestu

1.

Ustanovi se Dolenjski muzej v Novem mestu, s sedežem v Novem mestu.

2.

Naloga muzeja je, na področju geografske Dolenjske zbirati, hraniti, proučevati in razstavljati gradivo prirodoslovnega, kulturno-zgodovinskega, družbeno-zgodovinskega in umetnostnega značaja zaradi dviganja materialne in duhovne kulture.

Dolenjski muzej je po svojem značaju pokrajinski in splošnega tipa.

3.

Dolenjski muzej vodi upravni odbor.

4.

Upravni odbor ima 5 članov. Člane upravnega odbora imenuje Okrajni ljudski odbor. Upravnik je po svojem položaju član upravnega odbora. Člani upravnega odbora izvolijo izmed sebe predsednika. Upravnik muzeja ne more biti predsednik upravnega odbora.

5.

Upravnika Dolenjskega muzeja imenuje in razrešuje OLO Novo mesto.

Upravnik neposredno vodi delo muzeja in je odgovoren za izvršitev dohodkov in izdatkov.

6.

Dolenjski muzej ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru okrajnega proračuna.

Upravnik muzeja je odredbodajalec za izvrševanje proračuna.

7.

Delo muzeja nadzoruje Svet za prosveto in kulturo OLO Novo mesto, ki ima pravico organa, ki je pristojen za zadeve in naloge zavoda.

Št. 01/3-3076/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

184.

Na osnovi 22. in 6. točke 64. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji obeh zborov dne 10. aprila 1956 po predlogu Sveta za prosveto in kulturo izdaja naslednjo

ODLOČBO

o ustanovitvi Okrajnega arhiva v Novem mestu

1.

Ustanovi se Okrajni arhiv v Novem mestu s sedežem v Novem mestu.

2.

Naloga arhiva je, da zbira, hrani in zavaruje pred propadom vse arhivsko gradivo mest in krajev, ustanov in uradov, organizacij in društev, skratka ves pisani arhivski material, ki more služiti za proučevanje in znanstveno raziskovanje preteklosti Dolenjske in njegovega ljudstva. Obenem sprejema v shrambo in varstvo vse sodobno arhivsko gradivo, kot to predpisuje zakon, zadevne uredbe in odločbe.

3.

Okrajni arhiv vodi upravni odbor.

4.

Upravni odbor ima 5 članov. Člane upravnega odbora imenuje Svet za prosveto in kulturo OLO. Upravnik je po svojem položaju član upravnega odbora. Člani upravnega odbora izvolijo izmed sebe predsednika. Upravnik arhiva ne more biti predsednik upravnega odbora.

5.

Upravnika Okrajnega arhiva imenuje in razrešuje OLO Novo mesto. Upravnik neposredno vodi delo arhiva in je odgovoren za izvršitev predračuna dohodkov in izdatkov.

6.

Okrajni arhiv ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru okrajnega proračuna.

Upravnik arhiva je odredbodajalec za izvrševanje proračuna.

7.

Delo arhiva nadzoruje Svet za prosveto in kulturo OLO Novo mesto, ki ima pravico organa, ki je pristojen za zadeve in naloge zavoda.

Št. 01/3-3077/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

185.

Na osnovi 13. in naslednjih členov Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih (Ur. list FLRJ, št. 51-426/53), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog Sveta za šolstvo izdaja naslednjo

ODLOČBO

Odločba Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto z dne 28. junija 1952 št. I-3470/2, s katero se je proglasila Kmetijska šola Grm za finančno samostojni zavod, se v 4. točki spremeni in se glasi:

4. organ uprave je upravni odbor, ki šteje 9 članov, katere imenuje Okrajni ljudski odbor iz vrst delovnega kolektiva in vzgojnega osebja zavoda in strokovnjakov, ki delajo v gospodarskih in družbenih organizacijah ter ustanovah, ki se ukvarjajo s kmetijstvom in vzgojo mladine. Direktor je član upravnega odbora po svojem položaju.

št. 01/3-3462/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

186.

Na osnovi 13. in naslednjih členov Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih (Uradni list FLRJ, št. 51-426/53), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog Sveta za šolstvo izdaja naslednjo

ODLOČBO

o spremembi odločbe Okrajnega ljudskega odbora Črnomelj o ustanovitvi zavoda za šolsko in praktično izobrazbo mladine

Odločba Okrajnega ljudskega odbora Črnomelj z dne 26. aprila 1954 št. I-1346/1-54, s katero se je ustanovil kot finančno samostojen zavod »Kmetijsko-gospodinjstva šola v Gradacu« se v 4. točki spremeni in se glasi:

4. Organ uprave je upravni odbor, ki šteje 9 članov, katere imenuje Okrajni ljudski odbor Novo mesto iz vrst delovnega kolektiva in vzgojnega osebja zavoda ter strokovnjakov, ki delajo v gospodarskih in družbenih organizacijah ter ustanovah, ki se ukvarjajo s kmetijstvom in vzgojo mladine. Direktor je član upravnega odbora po svojem položaju.

št. 01/3-3463/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

187.

Na osnovi 13. in naslednjih členov Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih (Uradni list FLRJ, št. 51-426/53), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog Sveta za šolstvo izdaja naslednjo

ODLOČBO

Odločba Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto z dne 30. junija 1952 št. 3470/3, s katero se proglasi Gospodinjstva šola Mala Loka za finančno samostojni zavod, se v 4. točki spremeni in se glasi:

4. — organ uprave je upravni odbor, ki šteje 9 članov, katere imenuje Okrajni ljudski odbor Novo mesto iz vrst delovnega kolektiva in vzgojnega osebja zavoda ter strokovnjakov, ki delajo v gospodarskih in družbenih organizacijah ter ustanovah, ki se ukvarjajo s kmetijstvom in vzgojo mladine. Direktor je član upravnega odbora po svojem položaju.

št. 01/3-3464/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

188.

Na osnovi 13. in naslednjih členov Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih (Uradni list FLRJ, št. 51-426/53), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog Sveta za šolstvo izdaja naslednjo

ODLOČBO

o spremembi odločbe OLO Črnomelj o ustanovitvi Dijaškega doma v Črnomlju

Odločba OLO Črnomelj z dne 8. julija 1954 št. 2442/1-54 s katero se je ustanovil Dijaški dom v Črnomlju kot finančno samostojni zavod, se v 4. točki spremeni in se glasi:

4. Organ uprave je upravni odbor, ki šteje 7 članov, katere imenuje ljudski odbor iz vrst vzgojnega osebja zaposlenega v zavodu in oseb, ki se ukvarjajo z vzgojo mladine. Direktor je član upravnega odbora po svojem položaju.

št. 01/3-3465/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

189.

Na osnovi 13. in naslednjih členov Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih (Uradni list FLRJ, št. 51-426/53), Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog Sveta za šolstvo izdaja naslednjo

ODLOČBO

Odločba OLO Novo mesto z dne 26. junija 1952 št. I-3537/1, s katero se je proglasil Dijaški dom Heroja Majde Šilčeve za finančno samostojni zavod, se v 4. točki spremeni in se glasi:

4. Organ uprave je upravni odbor, ki šteje 7 članov, katere imenuje ljudski odbor iz vrst vzgojnega osebja zaposlenega v zavodu in oseb, ki se ukvarjajo z vzgojo mladine. Direktor je član upravnega odbora po svojem položaju.

št. 01/3-3466/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:
Franc Pirkovič l. r.

190.

Na podlagi 2. odstavka 20. člena in 6. točke 64. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) izdaja Okrajni ljudski odbor Novo mesto na 6. skupni seji odbornikov obeh zborov dne 10. aprila 1956 na predlog Sveta za zdravstvo

ODLOČBO

o prenosu Javne zobne poliklinike Novo mesto iz pristojnosti Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto v pristojnost občinskega ljudskega odbora Novo mesto

1. Javna zobna poliklinika Novo mesto, ki je bila proglašena za ustanovo s samostojnim finansiranjem z odločbo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto z dne 27. junija 1952 št. I-3591/1 se prenese v pristojnost občinskega ljudskega odbora Novo mesto.

2. Predračun Javne zobne poliklinike Novo mesto spada s presežkom oziroma primankljajem v proračun občinskega ljudskega odbora Novo mesto.

Zaključni račun Javne zobne poliklinike Novo mesto potrdi občinski ljudski odbor Novo mesto.

3. Za zadeve in naloge Javne zobne poliklinike Novo mesto je pristojen svet za zdravstvo Občinskega ljudskega odbora Novo mesto.

4. Ta odločba je izdana v sporazumu z občinskim ljudskim odborom Novo mesto in velja od 1. januarja 1956 dalje.

št. 01/3-3078/1.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

Predsednik OLO:

Franc Pirковиč l. r.

NEURADNI DEL

POROČILO

KOMISIJE ZA PLAČE V GOSPODARSTVU ZA ČAS OD MAJA DO DECEMBRA 1955

Z mesecem majem 1955 se je začelo plačevanje v gospodarstvu po novem plačilnem sistemu, po tarifnih pravilnikih. V novomeškem in črnomaljskem okraju je bilo sprejetih tarifnih pravilnikov za industrijo in rudarstvo 22, za kmetijstvo 13, za gradnje 5, za gozdarstvo 1, za promet 2. Za trgovino, gostinstvo in obrt jih je bilo sprejetih skupno 108.

V dobi od maja do konca poslovnega leta, to je v sedmih mesecih so se pojavili različni problemi in pridobljene so bile izkušnje, da se bo mogoče temeljiteje poglobljati v izvrševanje te vrste plačevanja v gospodarstvu, ki ostane v veljavi po 84. členu Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 11-94/56) tudi za leto 1956. Glavno delo bo odslej v naslednjem: v zasledovanju in izvrševanju plačnega sistema na osnovi poročil in njihove natančne obdelave in proučitev po vseh osnovah ter pregledih v samih podjetjih. Izvajanje določb Uredbe o plačah delavcev in uslužbencev v gospodarstvu nadzorujejo: inšpekcija dela, finančna inšpekcija in komisija za plače. Poročevalsko službo v podjetjih bo treba zaostriti. Če vedno so nekatera podjetja, kjer moramo ponovno šegirirati, da pošljejo poročila.

Sedanji tarifni pravilniki imajo za osnovo nivo plačnih skladov in odnosov gospodarskih organizacij iz leta 1954. Ker so bili podjetjem odobreni različni kvalifikacijski sestavi delovne sile so nastale možnosti za različni nivo tarifnih postavk in tako se dogaja, da so v istovrstnih podjetjih različne plače za enako delo, kar vpliva neugodno na delovno produktivnost.

Okrajni ljudski odbor je imel možnost zvišati ali znižati osnovo — nivo obračunskih plač za 5 odst. pri uvajanju plačnega sistema, kar pa ni bilo dovolj smo-

trno izkoriščeno. Tovariš Minčev pravi v članku »Problemi plačnega sistema« v Naši skupnosti, da je naloga gospodarskih združenj, zbornic in sindikalnih organizacij, da se z vsemi silami lotijo odpravljanja in zmanjševanja teh neenakosti.

Omenjena neenakost tarifnih postavk v podjetjih je v glavnem vzrok številnih vlog komisiji za plače za spremembo oziroma zvišanje tarifnih postavk. Zviševanje tarifnih postavk, v kolikor povzroča spremembo iz ravni tarifnih postavk, v okviru katere so se določali, višine tarifnih postavk ob sprejemu pa je nedopustno.

Drugi vzrok vlog za spremembo tarifnih pravilnikov je v tem, ker plačni sistem ni do kraja izveden, kakor je bil zamišljen, da se dosega z večjo proizvodnostjo in storilnostjo večje prejemke. Dosledno naj bi se uvedlo pri vseh delih, kjer je v skladu s proizvodnostjo realne norme. Nadalje je treba uvesti pravilnike o premijah in začeti bolj smelo dajati premije za dosežene uspehe v proizvodnji in poslovanju, toda v prvi vrsti za tisti kader, ki vodi določene dejavnosti v podjetju in ki ima največ zaslug za uspeh v celoti. Razume se, da premijo zasluži tudi vsak posameznik, ki pokaže poseben uspeh na primer v prihranku materiala, čeprav dela po sistemu norm. Premijske pravilnike omenjajo vsi tarifni pravilniki kot priloge, vendar so bili sprejeti le trije: Industrije perila, Rudnika Kanižarica in Železolivarne v Črnomlju. Premije so podjetja dodelila po določenih v tarifnih pravilnikih in oznakah v tabeli tarifnih postavk. V premijskih pravilnikih morajo biti točno določena sredstva za premije in način obračunavanja premij. Večjo pozornost in preciznost pri sestavi pravilnika o premijah je pokazalo podjetje Rudnik rjavega premoga Kani-

žarica iz Črnomlja. V tem letu bodo podjetja obvezno morala sprejeti pravilnike o premijah. Rok za to še ni določen.

Iz poročil o gibanju plač in izvrševanju norm, ki jih pošiljajo podjetja komisiji za plače so zbrani dokončni podatki za dobo od maja do decembra 1955. Podrobno so obdelani podatki za 22 industrijskih, 10 kmetijskih, 1 gozdarsko, 5 gradbenih in 2 prometni podjetji — skupno 40 podjetij. Posebej v glavnih postavkah so obdelani podatki trgovskih, gostinskih in obrtnih podjetij.

Iz števila zaposlenih od maja do decembra 1955 (glej tabela 1) je razviden enakomeren porast števila delavcev v industriji od 2376 v maju na 2553 v decembru, to je povešek za 177. Največja rast števila delavcev je bila v avgusta v Kremenu, Tekstilni tovarni in živilski industriji (Belsad, Destilacija alkoholnih pijač). Povprečna zaposlitev v industriji je mesečno 2493 delavcev in uslužbencev.

V kmetijstvu je bilo zaposlenih maja 248, decembra 215, najvišja zaposlitev je bila avgusta 265, povprečna letna zaposlitev znaša 237. V gozdarstvu je bilo zaposlenih maja 499, decembra 519, povprečno 514 mesečno. Najvišja zaposlitev je bila v oktobru 548. V gradbeništvu je bilo zaposlenih maja 2203 delavcev in uslužbencev, v decembru 1615, padec števila zaposlenih znaša 731. V prometu je bilo stanje delovne sile maja in decembra 1955 563. Najvišje je bilo stanje meseca julija 636. Zaradi izpada delovne sile v gradnjah je v celoti padec števila delovne sile od 5809 v maju na 5465 v decembru, to je za 424.

Struktura delavcev in uslužbencev meseca maja in decembra 1955 je razvidna iz tabele. Po kvalifikacijah je bilo marca 8,9 odst. visoko kvalificiranih, kvalificiranih 35,4 odst., polkvalificiranih 33,8 odst. in 21,9 odst. nekvalificiranih delavcev in uslužbencev. V decembru je bila struktura 9,2 odst. visoko kvalificiranih, 36,1 odst. kvalificiranih, 35,8 odst. polkvalificiranih in 18,9 odst. nekvalificiranih delavcev in uslužbencev. V primerjavi z republiškim pregledom kvalifikacijske sestave moramo pripomniti, da je pri nas kvalifikacijski sestav nižji pri visokokvalificiranih za 2,2 odst. in pri kvalificiranih za 4,4 odst.

Od maja do decembra 1954 je bilo izvršenih v industriji, kmetijstvu, gozdarstvu, gradbeni dejavnosti in prometu 9.821.414 delovnih ur, povprečno 1.227.677 ur na mesec. Izplačanih plač je bilo 424.862.000 din, povprečno 53.108.000 din na mesec. Od vseh opravljenih delovnih ur je 36,1 odst. takih, ki so jih opravili visokokvalificirani in kvalificirani delavci. 8 odst. od vseh opravljenih delovnih ur pa je opravilo vodilno osebje in srednji strokovni uslužbenci. Delavci prve in druge stopnje so prejeli 40,5 odst. od vseh izplačanih plač, uslužbenci prve in druge stopnje pa 12,2 odst.

V skupni vsoti delovnih ur in izplačih plač so delovne ure in plače uslužbencev udeležene za 11,4 odst. oziroma 15,2 odst. V republiškem povprečju pa znašajo delovne ure uslužbencev 11,2 odst., izplačane plače pa 13,6 odst. V odstotkih je torej uslužbencev v tuk. okraju za 0,2 odst. več kot znaša republiško

povprečje, plače pa so večje za 1,6 odst.

Od skupnih učinkovitih delovnih ur jih na uslužbenca odpade največ pri podjetju »Elektro« 34,3 odst., plače pa znašajo 32,9 odst. Visoko nad 15 odst. glede na celotno število zaposlenih je število uslužbencev še v Železolahni Črnomelj, Farmaceutskemu laboratoriju in živilski industriji. Najnižji odstotek uslužbencev 5,9 odst. je v industriji obutve in znašajo njihove plače 7,2 odst. Nizek procent uslužbencev je še v Rudniku Kanižarica - Črnomelj 8 odst., Kremen in Keramika Novo mesto 6,9 odst. in v gradbenih podjetjih 8,6 odst. Te razlike v razmerju zaposlenih delavcev in uslužbencev v podjetjih so deloma utemeljene, ker jih povzročajo proizvodne posebnosti posameznih strok in panog. Plače znašajo procentualno nekaj več, ker so pač v njih zapopadene plače vodilnega osebja.

Najvišja povprečna plača na uro znaša 57,05 din v Rudniku Kanižarica, najnižja povprečna plača na uro je v kmetijstvu 34,53 din. V Železolahni Črnomelj znaša povprečna plača na uro 51,30 din in v Industriji obutve 47,30 din. Vse ostale industrije oziroma panoge imajo povprečno plačo na uro 40 do 44 din. Celotno povprečje v našem okraju znaša na uro 43,25 din, republiško povprečje pa znaša na uro 48,20 din, torej v našem okraju 4,95 din nižje.

V primerjavi povprečne plače na uro v našem okraju s povprečno plačo, ki jo izkazuje poročilo republiške komisije za plače za september, razvidimo, da je republiško povprečje v kovinski industriji 0,1 din, v živilski industriji za 1,3 v gozdarstvu za 0,28 din nižje kot povprečje v tuk. okraju. V ostalih strokah in panogah pa je povprečje na našem področju od 1 do 6 din nižje kot republiško povprečje.

Povprečna urna plača delavcev je za 1,89 din nižja od povprečne plače delavcev in uslužbencev skupaj. Povprečna urna plača uslužbencev je za 14,77 din večja od skupnega povprečja.

Najvišja povprečna plača na uro za visokokvalificiranega delavca je v Železolahni v Črnomlju 81,79 din, nato Elektro Novo mesto 75,68 din, na tretjem mestu je Rudnik Kanižarica - Črnomelj za 68,68 din, dalje Industrija obutve 67,12 din in gozdno gospodarstvo 63,70 din. Najvišja povprečna plača za vodilne in visokokvalificirane uslužbenca je 99,68 din v lesni industriji, 99,53 v Železolahni Črnomelj, v gradbeni stroki 99,31 din, Rudnik Kanižarica 90,87 din. Najnižja povprečna plača za vodilne uslužbenca je v kmetijstvu 61,49 din.

Povprečna plača višjih uslužbencev v podjetjih je za 24,08 din na uro višja od plač visokokvalificiranih delavcev. Povprečna urna plača je za kvalificiranega delavca 47,17 din, plača srednje strokovnega uslužbenca je 53,24 din. Razlika 6,07 din, plača polkvalificiranega delavca je 38,04 din, plača nižjega uslužbenca 41,49 din, razlika 3,45 din. Povprečna urna plača nekvalificiranega delavca je 34,02 din. Plača pomožnega uslužbenca 34,87 din. Razlika 0,85 din. Plače vodilnih in višjih strokovnih uslužbencev so za 2,4-krat večje od najnižjih plač delavcev in uslužbencev.

Zaradi orientacije in primerjave plač uslužbencev v gospodarstvu s plačami v upravi naj služijo še na-

slednji podatki. Povprečna plača vodilnih uslužbencev in višjih strokovnih uslužbencev v gospodarstvu znaša mesečno 17.640 din, za srednjega strokovnega uslužbenca 11.073 din, nižjega strokovnega uslužbenca 8629 din in za pomožnega uslužbenca 7252 din. V upravi je povprečje za višjega strokovnega uslužbenca 13.300 din, za srednji strokovni kader 10.600 din, za nižje strokovni kader 6500 din, za pomožne uslužbenca 6240 din.

Nesorazmerja nastopajo zato, ker podjetja tudi začetnikom brez prakse dajejo po šestih mesecih oziroma po enem letu plače po najvišji postavki. Tudi pri zasedanju delovnih mest je večja popustljivost kot v upravi, ker v gospodarstvu uslužbenci z nižjimi kvalifikacijami zasedajo delovna mesta, za katera so predvidene višje strokovne kvalifikacije.

Povprečno število zaposlenih znaša 96,3 odst. od števila zaposlenih predvidenih po tarifnem pravilniku. Izplačane plače so za 3,5 odst. višje od plač po tarifnih pravilnikih (računano na dejansko zaposlene). V izplačanih plačah so zajete tudi plače za preko-račitev norm in za opravljeno nadurno delo. Plače izplačane za nadurno delo znašajo 3 odst. od skupnega zneska izplačanih plač. Torej 0,5 odst. preko-račenje izplačil odpade na delo po učinku.

Od 40 podjetij (industrija, kmetijstva, gozdarstva, gradbeništva in prometa) je uvedeno delo po učinku v 24 podjetjih. Od 9.821.414 ur izvršenih od maja do decembra 1955 je 3.386.739 izvršenih po učinku, to je 35 odst. V industriji obutve je najvišji procent izvršenih ur po učinku in sicer 94 odst. Najnižji procent izvršenih delovnih ur po učinku in to 6 odst. v kmetijstvu, sicer pa je v gozdarstvu izvršenih ur po učinku 38 odst., v gradbeni stroki 30 odst., v prometu 31 odst., skupno v industriji 41 odst.

Od celokupno izplačanih plač 424.862.000 din je izplačanih za delo po učinku 146.322.000 din, to je 34,4 odst. Procenti izplačanih plač se ne ujemajo popolnoma s procenti izvršenih ur po učinku, to pa zaradi tega, ker so norme različne in različne obračunske postavke za norme, vendar pa je skladno s procenti izvršenih delovnih ur najvišji odstotek izplačanih plač po učinku 83 odst. v Industriji obutve in najnižji v kmetijstvu 5,4 odst.

Preseganje norm je najvišje v Projektivnem podjetju Novo mesto 123 odst. Visoko preseganje norm je še v podjetjih Državno posestvo Dob 119 odst., Opekarna Prelesje 118 odst., Gozdno gospodarstvo 117,63 odst. in gradbeno podjetje »Pionir«. V Rudniku Kanižarica dosegajo normo 98,8 odst., v Tekstilni tovarni Novo mesto 99,7 odst., Industriji perila Novo mesto 98,41 odst., Podjetju za vzdrževanje proge 102,2 dost. Iz navedenih rezultatov je razvidno, da niso povsod skrbno proučili postavk za normiranje. Povprečno preseganje norm 110 odst. je visoko in bi bilo potrebno norme v posameznih podjetjih korigirati.

Za nadurno delo je bilo izplačanih plač 12.845.000 din, to je 3 odst. od vseh izplačanih plač in sicer: V industriji 7.585.000 din, to je 4,2 odst., v kmetijstvu 0,1 odst. ali 21.000 din, za gradbeno stroko 265.800 din ali 1,7 odst. in za promet 2.562.000 din ali 6,2 odst. Najvišji je odstotek izplačil za nadurno delo v Železolivarni v Črnomlju in sicer 11 odst. ali 2.322.000 din. H koncu še pregled trgovskih, gostinskih in obrtnih podjetij. Zajetih je 76,9 odst. podjetij in v teh je zaposlenih delavcev in uslužbencev 972, ki so izvršili 1.521.474 delov. ur in prejeli 66.274.000 din plače. Povprečna plača znaša 43,55 din in je torej le za 5 para večja od plač v ostalih gospodarskih panogah.

POROČILO KOMISIJE ZA VPRAŠANJA DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

Komisija za vprašanja delavskega samoupravljanja se je odločila ob razpisu volitev v delavske svete in upravne odbore, da poda poročilo zboru proizvajalcev o stanju upravljanja podjetij po delovnih kolektivih v okraju. Da bi komisija ugotovila stanje in napredek delavskega samoupravljanja v okraju je sklenila obiskati naslednja podjetja: Splošno trgovsko podjetje Črnomelj, Lesno industrijsko podjetje »Zera« Črnomelj, Železolivarno Črnomelj, Belsad Črnomelj, rudnik Kanižarica, Belokranjsko gradbeno podjetje, kmetijsko posestvo Mestni log Metlika, Destilacijo alkoholnih pijač »Dana« Mirna, Mizarstvo »Topol« Mirna, Kmetijsko posestvo Dob pri Mirni, Trgovsko podjetje Trebnje, Trgovsko podjetje »Izbi-
ra« Novo mesto, Industrijo obutve Novo mesto, Gradbeno podjetje »Gradnje« Novo mesto, hotel »Metropol«, Gozdno gospodarstvo, Rudnik kremenčevega peska »Kremen« Novo mesto, Dolenjsko lesno industrijo »Novoles« Novo mesto, Keramiko Novo me-

sto, kmetijsko posestvo Črmošnjice, kmetijsko posestvo »Poljane - Soteska« in Čevljarstvo Dolenjske Toplice. Ugotovitve pri navedenih podjetjih veljajo za vse gospodarske organizacije v okraju. Komisija je ugotovila, da je v okraju 30 podjetij, ki volijo delavske svete, ker je v njih zaposlenih več kot 30 delavcev in 52 podjetij, ki volijo samo upravne odbore, ker je v njih zaposlenih manj kot 30 delavcev in uslužbencev.

Da bi lažje ugotovili stanje dosedanjega delavskega upravljanja v dveletni mandatni dobi, se moramo najprej seznaniti z osnovnimi nalogami, ki jih določa zakon o gospodarjenju v gospodarskih organizacijah. Ta zakon določa v 23. členu poleg drugih nalog, da delavski sveti opravljajo naslednje osnovne naloge:

1. Potrjujejo temeljne plačne in zaključne račune podjetij.
2. Sklepajo o gospodarjenju s podjetjem in o izpolnjevanju gospodarskega plana.

3. Volijo, razrešujejo in imenujejo upravne odbore podjetja in njegove posamezne člane.

4. Izdajajo pravila podjetja, ki jih potrjujejo ljudski odbori.

5. Pretresajo poročila o delu upravnega odbora in sklepajo o odobritvi njihovih del.

6. Pretresajo posamezne ukrepe upravnega odbora in sklepajo o njih.

7. Razdeljujejo tisti del presežka plačnega sklada (dobička), ki ostane na razpolago podjetju oziroma delovnemu kolektivu.

Komisija, ki je obiskala poprej navedena podjetja, je ugotovila, da so bili dosežanji delavski sveti izvoljeni v dobi marec—april leta 1954, razen v rudniku Kanižarica, kjer je bil dosežanji delavski svet izvoljen v drugi polovici leta 1955.

Podatki, ki bodo v poročilu zajeti o delu delavskih svetov, se nanašajo na 13 gospodarskih organizacij od 22 obiskanih. V organe delavskega samoupravljanja teh 13 podjetij je bilo izvoljenih 264 delavcev in uslužbencev, od katerih je 235 moških, in 29 žensk, od tega 19 mladincev in 66 članov ZKS. Če to število sestava delavskih svetov pogledamo iz strokovne strani ugotovimo, da je bilo v teh delavskih svetih 20 visokokvalificiranih delavcev, 130 kvalificiranih delavcev in 59 polkvalificiranih oziroma ostalih delavcev ter 55 uslužbencev, ki so zaposleni v upravah podjetij. Iz tega izhaja, da je v delavskih svetih 76 odst. članov iz vrst delavcev in 24 odst. članov iz vrst uslužbencev gospodarskih organizacij, kar dokazuje, da ni v delavskih svetih do $\frac{1}{3}$ članov iz vrst uslužbencev.

V dosežanje delavske svete je bilo izvoljenih 91 članov delavcev in uslužbencev, ki so bili do takratnih volitev že člani delavskih svetov.

Iz zapisnikov sej delavskih svetov pa je ugotovljeno, da so imeli delavski sveti navedenih podjetij v dobi dveh let 262 sej. Teh sej se udeležujejo večinoma vsi člani delavskih svetov.

Člani delavskih svetov razpravljajo na svojih sejah predvsem v naslednjem:

— v Belokranjskem gradbene podjetju Črnomelj o finančnem stanju, o tarifnem pravilniku, o pravih podjetja, o zaključnem računu, o odpisu osnovnih sredstev, o organizaciji dela v podjetju, o stanovanjskih vprašanjih, o delu upravnega odbora, o dopustih in terenskih dodatkih;

— v rudniku Kanižarica o tarifni politiki, o investicijah, o planu proizvodnje, o zaključnem računu in o tekočem delu podjetja;

— v Belsadu Črnomelj o zaključnem računu, o nabavi investicij, o odkupu sadja in vina, o tarifnem pravilniku, o dopustih in nagradah;

— v Splošnem trgovskem podjetju Črnomelj o izvršitvi revizije, o izstopu iz Trgovske zbornice Črnomelj, o izvršitvah popisa inventur, o obračunskih dohodkih, o zdravstveni prehrani, o zaključnem računu, o investicijah v trgovini in enkrat o poročilu upravnega odbora;

— v Lesno industrijskem podjetju »Zora« Črnomelj o odkupu in prodaji lesa, o storilnosti dela in o tarifnem pravilniku;

— v Železolivarni Črnomelj o poslovniku, o metodi dela upravnega odbora, o tarifnem pravilniku, o pomoči delavsko-uslužbenki restavraciji, o reorganizaciji tovarne učil in livarne oziroma o združitvi in o investicijah;

— v kmetijskem posestvu Čromšnjece o proizvodnih planih, o tarifnem pravilniku, o plačah po normah, o pravih posestva in o zaključnem računu;

— v Industriji obutve v Novem mestu o izboljšanju kvalitete, o dvigu storilnosti, o prodajnih pogodbah za jesensko in spomladansko obutev, o strokovni izobrazbi delavcev, o razširitvi proizvodnje, o ukrepih disciplinske kazni za zboljšanje kvalitete in o problemih nabave surovin, s katerimi ima podjetje večje težave;

— pri kmetijskem posestvu Mestni log Metlika delavskega sveta skoro ni, v kolikor pa je, ne izvršuje nalog in dolžnosti delavskega sveta;

— v rudniku kremenčevega peska »Kremen« Novo mesto o tarifnem pravilniku, o gradnji in investicijah in o delu podjetja;

— v Trgovskem podjetju »Izbira« Novo mesto o zaključnem računu, o reorganizaciji trgovske mreže, o pravih podjetja, o presežku dela plačnega sklada in njegovi uporabi, o pogodbah s trgovskimi poslovalnicami, ki so v sklopu trgovskega podjetja, o tarifnem pravilniku, o posojilu na HE Vuhred, o perspektivi blagovnega prometa, trikrat o poročilu ravnatelja trgovskega podjetja in dvakrat o poročilu upravnega odbora;

— V Dolenjski lesni industriji »Novoles« Novo mesto o pristojnosti delavskih svetov, o nabavah in popravilu strojev, o sušenju lesa in o komercialnih poročilih;

— v podjetju Gozdnega gospodarstva Novo mesto o tarifnem pravilniku, o gradnji logarnic in cest, o reorganizaciji gozdnega gospodarstva in gozdarske službe, o zaključnem računu, o letnem planu, o investicijah in vzdrževanju osnovnih sredstev, o načinu uporabe sklada za samostojno razpolaganje, o posojilu za gradnjo HE Vuhred, o stanovanjskih vprašanjih, o prevzemu kmetijskih posestev in o higiensko tehnični zaščiti;

— v hotelu Metropol o tarifnem pravilniku, o zaključnem računu, o prometu v gostinstvu, o znižanju gostinskih storitev, o postrežbi in odnosih strežnega osebja do gostov ter o drugih zadevah iz pristojnosti sindikalne organizacije;

— v podjetju »Keramika« se delavski svet sploh ni sestel, iz česar izhaja, da tudi ni reševal svojih nalog;

— v Gradbenem podjetju »Gradnje«, ki ga sestavljajo gradbene podjetje »Krka«, »Gradbenik«, Kamnoseštvo« in »Zidarsko tesarsko podjetje« Gotna vas, se delavski svet še ni uveljavil. Pri združenih podjetjih lahko ugotovimo, da delavski sveti niso odigrali tiste vloge, zaradi katere so bili izvoljeni, pač pa so razpravljali predvsem o tekočih vprašanjih ter potrjevali sklepe, ki so bili od vodilnih uslužbencev predloženi;

— v Trgovskem podjetju Trebnje o tarifnem pravilniku in o zaključnem računu;

— v kmetijskem posestvu Dob pri Mirni o finančnem stanju, o investicijah, o rentabilitetnem računu in o povečanju hektarskega donosa;

— v Destilaciji alkoholnih pijač »Dana« Mirna o odnosu delavcev do podjetja in drugih zadevah predvsem iz področja dela sindikalne podružnice. Pri tem podjetju se delavsko upravljanje ni uveljavilo;

— v Mizarskem podjetju »Topol« Mirna se delavsko upravljanje ni uveljavilo, saj se delavski svet ni sestajal in zaradi tega ni izvrševal svojih nalog;

— v Industriji obutve »Bor« Dolenjske Toplice o plačevanju delavcev po normah, o poslovniku in pravih podjetja, o preimenovanju obrtne zadruga v industrijo čevljev, o zaključnem računu, o prenosu obratnega sklada na investicije, o poravnavi amortizacijskega sklada, o nadurnem delu in odkupu gospodarskega poslopja za razširitev industrije obutve Dolenjske Toplice;

— v kmetijskem posestvu Poljane - Soteska se delavsko upravljanje ni uveljavilo, zato delavski svet ni imel sej in ni reševal zadev iz svojega področja.

Razprave na zasedanjih delavskih svetov so vse preveč splošne. Delavski sveti ne razpravljajo o konkretnih primerih, zato tudi ne sprejemajo konkretnih sklepov ter izvajanja teh sklepov ne kontrolirajo. Iz zapisnikov in razgovorov na delavskih svetih smo ugotovili, da se glede sprejemanja in glede delovanja organov samoupravljanja ni storilo dovolj, prav tako ni dovolj storjeno za njihovo izpopolnitev ter za spoznavanje nalog, ki so določene s Temeljnimi zakonom o upravljanju državnih gospodarskih podjetij po delavskih kolektivih.

Komisija ugotavlja, da na sejah delavskih svetov predvsem razpravljajo uslužbenci, delavci pa le po vprašanjih, ki se tičejo njih samih. Seje delavskih svetov so sklicane zelo poredkoma, saj je bilo povprečno 11 sej v dobi 2 let, čeprav govori določilo, da se morajo sklicevati najmanj na 6 tednov. V nekaterih podjetjih je čutili močno samovoljo direktorjev, kar se odraža v številu sej delavskih svetov, n. pr. Splošno trgovsko podjetje Črnomelj, Splošno trgovsko podjetje Trebnje, Keramika Novo mesto, Mizarska delavnica »Topol« Mirna itd., kjer v dobi celega leta ni bilo niti ene seje ali pa so bile le dve do tri. Iz tega izhaja, da predsedniki delavskih svetov in direktorji teh podjetij niso čutili potrebe po sejah delavskih svetov in so vse pristojnosti iz delokroga delavskih svetov reševali sami individualno. Ravno tako stanje je tudi v kmetijskih posestvih, razen pri posestvu Črmošnjice, kjer se je delavski svet večkrat sestal in bil na tem področju eden najbolj aktivnih organov samoupravljanja. Člani delavskega sveta niso imeli prilike dobiti potrebnega znanja, da sveta usposobili za izvajanje določenih nalog družbenega upravljanja. To sklepamo iz tega, ker so člani sami izjavili komisiji, da ne sodelujejo v razpravah, zato, ker ne poznajo dela in nalog gospodarskih organizacij. Kadar pa razpravljajo o finančnem stanju podjetja pa se finančna in komercialna poročila podajajo preveč strokovno in delavcem nerazumljivo.

Člani delavskih svetov se zelo zanimajo za vzgojo, zato je komisija sklenila, da bo priporočila podjetjem

in sindikalnim organizacijam organizacijo seminarjev s člani delavskih svetov in upravnih odborov kot predpogoj za vzgojo organov delavskega samoupravljanja.

Ravno tako stanje kot pri delavskih svetih je stanje delovanja upravnih odborov podjetij. Izmed pregledanih gospodarskih organizacij je komisija ugotovila, da so se v dveletni mandatni dobi upravni odbori sestali glede na njihovo področje dela zelo poredkoma, saj je bilo le 300 sej v tej dobi, če računamo, da se morajo upravni odbori sestajati pogosteje ako hočejo razpravljati in sklepati o vprašanih, ki so jim z zakonom dana v njihovo pristojnost. Da bi lažje razumeli osnovne naloge upravnih odborov je komisija mnenja, da je nujno tako kot pri delavskih svetih seznaniti odbornike o temeljnih nalogah upravnih odborov, ki jih določa 27. člen zakona. Odborniki morajo vedeti, kakšna mora biti vsebina dela upravnih odborov. Tako morajo vedeti, da upravni odbor:

1. Sestavlja predloge za temeljne plače podjetja.
  2. Sprejema mesečne operativne plane.
  3. Skrbi za pravilno poslovanje podjetja.
  4. Sestavlja predloge za notranjo organizacijo podjetja in za sistemizacijo delovnih mest;
  5. Sestavlja predloge za pravila o delovnem redu podjetja in izdaja ukrepe za notranjo delovno disciplino.
  6. Odloča o postavljanju uslužbencev na vodilna mesta v podjetju.
  7. Odloča o ugovorih delavcev in uslužbencev proti odločbam o odpovedi in notranji razdelitvi.
  8. Izdaja ukrepe za pospeševanje proizvodnje podjetja zlasti za racionalizacijo proizvodnje, povečanje storilnosti dela, znižanje proizvodnih stroškov, zboljšanje izdelkov, za varčevanje, zmanjšanje odpadkov in izvržkov.
  9. Odloča o delovnih normah podjetja.
  10. Odloča o pridobitvi naslova racionalizatorja in novatorja.
  11. Izdaja ukrepe za strokovni napredek delavcev in uslužbencev podjetja, kakor tudi za njihovo upravno razporejanje na posamezna delovna mesta.
  12. Skrbi za pravilno uporabo predpisov o delovnih odnosih v podjetju, o plačah, dminah in napredovanju delavcev in uslužbencev, o delavskem varstvu in socialnem zavarovanju, kakor tudi o izboljšanju življenjskih pogojev delavcev in uslužbencev v podjetju.
  13. Razporeja po načrtu dopuste delavcev in uslužbencev v podjetju.
  14. Ukrepa o varstvu in pravilnem uporabljanju splošnega ljudskega premoženja, s katerim podjetje gospodari; ukrepa o razkrivanju, preprečevanju in odpravljanju škode in razmetavanju sredstev in drugih oblik brezvestnosti do splošnega ljudskega premoženja in končno je upravni odbor podjetja odgovoren za izvršitev plana in za pravilno poslovanje podjetja.
- Če pogledamo, kako se izvajajo osnovne naloge po upravnih odborih ugotovimo, da so upravni odbori

v večini primerov razpravljali o zadevah iz pristojnosti delavskih svetov, zaradi česar se delavski sveti niso mogli poglobiti v svoje delo, kjer jim je to delo izvrševal upravni odbor, medtem ko je večina teh nalog iz pristojnosti upravnega odbora reševal direktor in vodilni uslužbeni. V praksi je bilo osvojeno načelo, da je v posameznih primerih direktor poklical predsednika upravnega odbora in predsednika delavskega sveta, mogoče še nekaj vodilnih uslužbencev, ki so o vseh vprašanih sklepali in od časa do časa gotove zadeve predložili sejam delavskih svetov in upravnih odborov podjetij v potrditev.

Iz statističnih podatkov je razvidno, da je v teh 22 gospodarskih organizacijah bilo v upravne odbore izvoljeno v dveletni mandatni dobi 102 moška in 10 žensk, od tega samo 3 mladinci in 37 članov ZKS. Sestava teh upravnih odborov po strokovnosti pa prikazuje, da je bilo izvoljenih v upravne odbore 14 visokokvalificiranih delavcev, 48 kvalificiranih delavcev, 17 polkvalificiranih in ostalih delavcev in 33 uslužbencev. V teh upravnih odborih je bilo torej 29 odst. uslužbencev in 71 odst. delavcev.

Če primerjamo te podatke nasproti ostalim podjetjem, ki jih komisija ni obiskala, lahko sklepamo, da je v vseh delavskih svetih 25 odst. uslužbencev in v upravnih odborih 30 odst. uslužbencev, kar je v nasprotju s 25. členom, ki določa, da mora biti najmanj $\frac{3}{4}$ članov izvoljenih iz vrst delavcev v upravnih odborih.

Še ena zanimiva ugotovitev v pregledanih podjetjih in kar lahko posplošimo na vse delavske svete in upravne odbore je v tej, da je bila mladina v dosedanjih delavskih svetih zelo skromno zastopana, saj je v 22 delavskih svetih z 264 člani samo 19 mladincev in v upravnih odborih od skupnega števila 112 članov le 3 mladinci, kar je porazno, če te številke primerjamo v merilu okraja, lahko rečemo, da je bilo do sedaj v delavske svete izvoljenih le 8 odst. mladincev in v upravne odbore samo 2 odst. Te številke povedo, da je vzrok takega stanja delavskega samoupravljanja tudi v tem, ker ni bilo poskrbljeno, da bi se vključila v organe delavskega upravljanja tudi mladina, in ji ni bilo omogočeno, da bi se usposobila za izvrševanje vseh nalog iz področja družbenega upravljanja.

Ravno tako sliko nam pokaže vključevanje žena v delo organov družbenega upravljanja, saj je v teh 22 podjetjih izvoljenih v delavske svete 29 žena in v upravne odbore samo 10 žena. Če to primerjamo v celotnem okraju, lahko zaključimo, da je v sedanjih delavskih svetih le 11 odst. in v upravnih odborih samo 8 odst. žena.

Upravni odbori niso skrbeli za strokovno usposabljanje delavcev in uslužbencev. Izjema je podjetje »Novoles«, ki je organiziralo 2 strokovna tečaja z namenom, da da delavcem potrebne kvalifikacije. Zato ni nič čudnega, če komisija ugotavlja, da člani teh kolektivov spremljajo razvoj podjetja z nezanimanjem, saj se člani ne udeležujejo razprav prav iz razloga, ker ne poznajo vseh družbenih instrumentov in tudi ne splošne gospodarske smeri, ki se nanaša na delo posameznega podjetja.

Po drugi strani pa so seje preveč strokovne in snov se razlaga v nerazumljivem in strokovnem jeziku, ki ga ne razumejo vsi člani delavskih svetov in upravnih odborov. Glede razpravljanja na sejah upravnih odborov po reševanju ugovorov delavcev in uslužbencev proti odločbam o odpovedi, o določitvah tarifne postavke, namestitvah na delovna mesta in o določitvah dopustov je komisija ugotovila veliko nepravilnosti posebno glede odpovedi predvsem v tem, da upravni odbori v večini primerov o teh pritožbah niso razpravljali, v kolikor pa so, pa so potrjevali sklepe direktorja. Po drugi strani pa so uslužbeni in delavci niso pritoževali, ker so bili prepričani, da bodo njihove pritožbe rešene njim v škodo glede na to, da ima direktor velik vpliv na sejah upravnih odborov. Upravni odbori namreč njegove odločbe potrjujejo, ne da bi proučili upravičenost pritožb. Dogaajajo se tudi primeri, da delavci oziroma uslužbeni sami zapuščajo službo prostovoljno, ker jih direktorji oziroma odgovorni uslužbeni prisilijo k temu, da podajo odpoved o prostovoljni prekinitvi delovnega razmerja, kot n. pr. Splošno trgovsko podjetje Črnomelj, Avtopromet Gorjanci.

Razlog, da seje delavskih svetov in upravnih odborov niso živahne in da člani na sejah ne razpravljajo, je tudi v tem, da te seje sklicujejo šele istega dne kot se opravijo, ne pa tri ali več dni pred dnevom seje. Članom delavskih svetov in upravnih odborov nihče ne dostavlja materiala za sejo, zato se ne morejo pripraviti na razpravo in zato med delavci za te seje ni zanimanja.

Upravni odbori morajo poročati o svojem delu delavskim svetom in zato morajo izročiti delavskim svetom v potrditev svoja poročila. Iz obiskanih podjetij pa komisija ugotavlja, da upravni odbori niso poročali o svojem delu delavskim svetom. Upravni odbori so poročali delavskim svetom samo v naslednjih podjetjih: Belokranjsko gradbeno podjetje Črnomelj, rudnik Kanižarica, Železolivarna Črnomelj, Trgovsko podjetje »Izbira« Novo mesto. Pri vseh gospodarskih organizacijah delavski sveti niso uporabljali poročil upravnih odborov in zato lahko sklepamo, da ni bilo sodelovanja med upravnimi odbori in delavskimi sveti, niti niso bili delavski sveti seznanjeni z delom upravnih odborov. Tudi direktorji niso poročali o svojem delu, čeprav so dolžni po zakonu poročati upravnim odborom o gospodarsko-finančnem stanju gospodarske organizacije ter o poslovanju v podjetju na splošno. Upravni odbori so smatrali, da je poročilo direktorja že to, da pri vsaki točki dnevnega reda predlaga posamezne ukrepe v potrditev. To tolmačenje pa je v nasprotju s splošnim družbenim razvojem, ker ni čutili odgovornosti direktorjev do organov delavskega samoupravljanja. Upravni odbori podjetja »Novoles«, Belokranjsko gradbeno podjetje Črnomelj, rudnik Kanižarica in še nekateri drugi so le ob času sprejemanja zaključnih računov poslušali poročilo računovodje o finančnem stanju podjetja, niso pa istih klicali večkrat na seje in od njih zahtevali razjasnitev oziroma poročilo o časovnem finančnem poslovanju. Moramo reči, da so bili računovodje na sejah upravnih odborov in delavskih svetov,

vendar sama udeležba v razpravi še ni poročilo o finančnem poslovanju. Ker niti upravni uslužbenci, niti direktor, nimajo čuta odgovornosti do upravnega odbora, zato tudi upravni odbor ne čuti odgovornosti do delavskega sveta, zato so vsi ti organi upravljanja životarili in reševali le manj važne zadeve, ki so spadale v izključno pristojnost direktorjev in drugih uslužbencev ali pa sindikalno podružnico. V kolikor pa so delavski sveti razpravljali tudi iz svoje pristojnosti so razpravljali le načelno brez konkretnih zaključkov. Zaradi slabosti v delu samoupravnih organov v dveletni mandatni dobi, je moral direktor s predsednikom delavskega sveta in upravnega odbora ter vodilnimi uslužbenci sprejemati sklepe in ukrepe za zaščito družbene in druge koristi podjetja.

Na osnovi teh ugotovitev komisija ne more poročati, da je stanje kolektivnega upravljanja idealno, več je slabosti kot pozitivnih ocen, vendar lahko rečemo, da je kljub vsem pomanjkljivostim v družbenem upravljanju v industriji le napredovalo, posebno pa lahko pohvalimo delavsko upravljanje v rudniku Kanižarica, Železolivarni v Črnomlju in Tekstilni tovarni Novo mesto.

Poleg tega komisija ugotavlja, da je v Lesno-industrijskem podjetju »Zora« Črnomelj demokratičnost delavskega upravljanja prešla že vse meje demokratičnosti in končno prehaja že v anarhično gospodarstvo, zato moramo misliti na spremembo v načinu upravljanja in upoštevati načela Temeljnega zakona o gospodarjenju podjetij po delavskih kolektivih.

Za tako stanje delavskega upravljanja v gospodarstvu nosijo predvsem odgovornost sindikalne organizacije. Sindikalne organizacije niso naredile dovolj za vzgojo usposabljanja članov svojega kolektiva. To moramo poudariti še zaradi tega, ker je v večini primerov isti kader v upravnih odborih sindikata, v upravnih odborih in delavskih svetih podjetja. Od pregledanih podjetij ni niti en zastopnik sindikalne organizacije odgovoril pozitivno na vprašanje, kako sindikalna organizacija pomaga pri utrjevanju delavskega samoupravljanja in samo v dveh primerih je komisija ugotovila, da je sindikalna organizacija zahtevala sklicanje seje upravnega odbora in to v podjetju »Novoles« Novo mesto v zadevi Jevšče in v Belokranjskem gradbenem podjetju zaradi izvršitve sklepov upravnega odbora. To je dokaz, da sindikalne organizacije niso bile sposobne usposabljanja organov delavskega samoupravljanja. Mrsikatore sindikalne organizacije si tolmačijo delavsko upravljanje kot poseben organ, s katerim nimajo ničesar skupnega, zato so tudi stale ob strani. Zanimarjale so eno najosnovnejših nalog o vzgoji članov kolektiva. Po drugi strani pa ni niti ene sindikalne podružnice, ki bi zahtevala, da delavski sveti in upravni odbori na sestankih kolektivov poročajo o svojem delu, razen tega pa so še podjetja, kjer je zaposlenih manj kot 30 delavcev in kjer sestavlja celoten kolektiv delavski svet. To je tudi vzrok, da ni razpravljanja na sejah delavskih svetov in da niso živahne seje. Komisija smatra, da bi morali višji sindikalni forumi to zamujeno stanje popraviti s tem, da se organizirajo tečaji in

seminarji, ki bi usposobili organe samoupravljanja za vodstvo gospodarskih organizacij.

Glede na to, da smo mi kot odborniki zbora proizvajalcev v polni meri odgovorni za napredek in dvig družbenega upravljanja v okraju je prav, da osvetlimo in ugotovimo, koliko so poedini odborniki storili po tem vprašanju. Komisija je ugotovila, da niso niti odborniki, ki so jih izvolili kolektivi, niti tisti odborniki, ki zastopajo v zboru več kolektivov, v tem pogledu nič storili. Delavski sveti v večini primerov vabijo odbornike na svoje seje, medtem ko upravni odbori tega ne delajo. Zgodi pa se tudi, da se odbornik kljub vabilu ni odzval, kar ima za posledico, da ga delavski svet ne vabi več na sejo. Še bolj kritično stanje pa je tam, kjer je odbornik zbora proizvajalcev izvoljen iz vrst kolektiva pa se seje delavskega sveta vršijo komaj enkrat letno (Trgovsko podjetje Trebnje) in še o tej seji ne vodijo zapisnika. Na vprašanje, če prisostvujejo sejam delavskih svetov in upravnih odborov odborniki zbora proizvajalcev, so v vseh obiskanih gospodarskih organizacijah odgovorili negativno. To dokazuje, da tovariši odborniki svoje odborniške funkcije niso opravljali. Prav tako odborniki niso predlagali skilcanje zborov volivcev, na katerih naj bi poročali o svojem delu in o delu zbora proizvajalcev. To svojo dolžnost bi morali opravljati še posebno sedaj, ko smo pred volitvami v delavske svete in upravne odbore, saj je njihova dolžnost, da bi prišli pred kolektive in jim nakazovali smeri gospodarske politike in naloge organov družbenega upravljanja.

Tovariši ljudski odborniki! Sedaj je zadnji čas, da obiščemo delovne kolektive, se pozanimamo, kdaj bodo, oziroma kdaj so bile volitve in jim pomagamo izvesti priprave za volitve organov samoupravljanja in jim istočasno nudimo pomoč pri usposabljanju teh organov.

Delovni kolektivi niso poučeni o delitvi narodnega dohodka oziroma si razlagajo, da pobere okraj oziroma sedaj občina ves denar zato, ker ni bilo v nekaterih podjetjih ničesar storjenega za pravilno razlago družbenih dajatev in način razdeljevanja narodnega dohodka, zaradi česar delavci mislijo, da se sredstva izkoriščajo v okviru okraja (za plače uslužbencev, avtomobile itd.) v nekoristne namene, ne da bi delavci oziroma delovni kolektivi razširili svoje proizvodnjo in ta sredstva izkoristi v korist podjetja. Vzrok takšni razlagi je v tem, da nekateri vodilni uslužbenci ne znajo pravilno obrazložiti delitve družbenega dohodka. Teh razprav se ne udeležujejo odborniki zbora proizvajalcev, ki so edini poklicani da razpravljajo in poučujejo člane delovnih kolektivov o družbenih dajatvah.

Potrebno je tudi, da omenimo na kratko aktivnost ljudskih poslancev republiškega in zveznega zbora proizvajalcev, ki zelo poredkoma prihajajo po delovnih kolektivih z izjemo Jazbinšek Avgusta in Šimec Milana. Tudi iz te strani se čuti premalo pomoči in sodelovanja med organi oblasti in organi družbenega upravljanja.

Komisija ima pozitivne in negativne vtise. Tudi organi družbenega upravljanja pozdravljajo iniciativo komisije, ki jih je obiskala in želi, da bi bili taki

obiski bolj pogosti. Žal jim je, da se ta način sodelovanja ni uveljavil že popreje. Z obiska moramo zagotoviti neposredno sodelovanje med organi družbenega upravljanja in organi oblasti, tako bomo nudili neposredno moralno pomoč. Komisija je mnenja, da je posebno poglavje družbenega samoupravljanja pri kmetijskih posestvih, v trgovinah in v gostinstvu. Delavski sveti pri kmetijskih posestvih obstajajo, vendar ne delajo. Delo upravnega odbora in delavskega sveta se odraža predvsem v delu direktorjev in vodilnih uslužbencev. Vzroki takega položaja so v tem, da podjetja nimajo stalne delovne sile in da delajo predvsem s sezonsko delovno silo, vendar bi bilo delovanje teh družbenih organov znatno boljše kot je, če bi bili materialni pogoji za njih boljši (stanovanje, prehrana itd.). Ti delavci absolutno niso zainteresirani za gospodarjenje na posestvu in nemo izvršujejo naloge, ki mu jih določi obratovodja ali direktor.

Ravno tako stanje kot je v kmetijstvu, je v trgovinah, s to razliko, da imajo trgovine stalno delovno silo, kar pri kmetijstvu ni. Organi delavskega samoupravljanja se ne sestajajo, če pa se sestajajo, pa ne mislijo samostojno, temveč namesto njih misli direktor.

V trgovskem podjetju »Izbira« sestavljajo delavski svet vsi člani kolektiva, ki so razpravljali predvsem o poročilu ravnatelja, reorganizaciji trgovske mreže, niso pa razpravljali o poročilu upravnega odbora, saj istega ni, pač pa so poslušali poročilo ravnatelja pri vsaki točki dnevnega reda. Pri tem podjetju sestavljajo upravni odbor direktor in dva člana, zato lahko rečemo, da je vse zadeve iz pristojnosti upravnega odbora reševal direktor, ne pa upravni odbor. Komisija predlaga, da se pri tem podjetju število članov upravnega odbora poveča za dva člana, tako da bo upravni odbor štel z direktorjem pet članov. S tem bo zagotovljena demokratična oblika upravljanja in upravni odbor bo prisiljen, da bo pisal zapisnike o svojih sejah in da bo delavski svet večkrat poslušal poročila o delu upravnega odbora, ne pa od direktorja podjetja.

Nič drugačno stanje ni v gostinstvu. Komisija je bila povsod kamor je prišla, z veseljem sprejeta, medtem ko je pri obisku hotela »Metropol« naletela na nerazumevanje pri predsedniku upravnega odbora in predsedniku delavskega sveta. Delavski svet in uprav-

ni odbor sta se v tej mandatni dobi večkrat sestala in reševala zadeve iz svoje pristojnosti, vendar komisiji ni razumljivo stališče predsednika delavskega sveta, da družbeno upravljanje v gostinstvu ni potrebno, saj vendar člani kolektiva ne morejo upravljati gostinstva, kot eno najvažnejših panog našega gospodarstva. Če bi se delavsko samoupravljanje v gostinstvu pravilno razvijalo, ne bi bilo prometa in bi gostinska podjetja propadla. Kljub izjavi posameznikov pa se delavsko upravljanje v hotelu »Metropol« pravilno izvaja, povsem drugačna pa je slika v drugih gostinskih podjetjih v okraju, kjer se delavsko upravljanje ne izvaja zadovoljivo.

Komisija ni ugotavljala stanja družbenega upravljanja v združništvu, pri kmetijskih zadrugah in socialno zdravstvenih zavodih ter kulturno prosvetnih ustanovah, vendar čuti, da bi tudi na tem področju bilo nujno potrebno razpravljati, ker misli, da so slični pojavi in problemi tudi pri teh organih.

Na osnovi ugotovitev komisija za delavsko samoupravljanje predlaga zboru proizvajalcev, da sprejme naslednje

z a k l j u č k e :

1. Okrajni sindikalni svet naj preko občinskih sindikalnih svetov organizira seminarje s člani delavskih svetov in upravnih odborov s področja delavskega samoupravljanja.

2. Zapisniki sej delavskih svetov in upravnih odborov naj se dostavljajo v enem izvodu svetu za splošno upravo občinskega ljudskega odbora in v enem izvodu občinskemu sindikalnemu svetu.

3. Upravni odbori in delavski sveti naj vabijo na svoje seje odbornike zbora proizvajalcev iz svojih volilnih enot in ljudske poslance.

4. Odborniki zbora proizvajalcev so dolžni, da sklicujejo zbere volivcev po svojih volilnih enotah, kjer naj poročajo o svojem delu in o delu zbora proizvajalcev posebno sedaj pred volitvami.

5. Ljudski poslanci zbora proizvajalcev naj skličejo volilna telesa iz svojih področij, kjer naj se obravnava družbeno upravljanje v gostinstvu, industriji, trgovini in obrti kot v kmetijstvu.

V Novem mestu, dne 10. aprila 1956.

POROČILO SVETA ZA DELO IN DELOVNA RAZMERJA

Ob formiranju večjih občin — komun v letu 1955 je bil pri OLO ustanovljen Svet za delo in delovna razmerja, do tedaj pa je bilo to področje dela v sestavu Sveta za socialno politiko in ljudsko zdravstvo. Tudi pri občinah (nekaterih) so bili imenovani Sveti za delo in delovna razmerja, vendar zaenkrat le pri večjih občinah, oziroma pri tistih, na katerih teritoriju je večje število ljudi v delovnem razmerju, kot na primer Novo mesto, Črnomelj, Straža. Svet je na zadnji seji razpravljal o delu svetov pri ObLO in ugotovil, da bo potrebno ustanoviti te vrste svete še

pri občinah Trebnje, Šentjernej in Metliki. Za sedaj je administrativni del tega poslovanja pri okraju in pri občinah še v sestavu Tajništva za socialno politiko in ljudsko zdravstvo (pri občinah bo to še tudi ostalo), pri OLO pa bo ustanovljeno posebno tajništvo za delo in delovna razmerja, kamor naj bi bili vezani: posredovalnica za delo, inšpekcija za delo in komisija za plače.

Široka delovno-pravna zakonodaja, ki je danes v veljavi v naši državi nujno zahteva urejevanje vseh odnosov iz področja dela in delovnega razmerja, in-

špekije dela, kakor tudi plačnega sistema — na podlagi obstoječih predpisov. Kršitve delovno-pravne zakonodaje, o katerih bomo govorili pozneje, so se prav gotovo pojavljale tudi v drugih okrajih in je zakonodajalec prišel do zaključka, da je potrebno ustanoviti posebni družbeni organ, ki naj bi pomagal upravnim organom reševati konkretne naloge.

Naloga Sveta za delo in delovna razmerja je, da v čim ožjem kontaktu s samoupravnimi organi v gospodarskih organizacijah opozarja na posamezne napake pri sprejemanju in odpuščanju delovne sile, hig. tehnične zaščite ljudi v delovnem razmerju, da opozarja tudi upravne organe pri ljudskih odborih glede razvoja obrti, dviganja strokovnega kadra, sprejemanja vajencev v uk itd.

Z organizacijo večjih ljudskih odborov so bile pristojnosti (nekatero), ki jih je prej opravljal Okrajni ljudski odbor, prenesene na občinske ljudske odbore, ugotavljamo pa, da samo novomeška in črnomaljska občina opravljata delo zadovoljivo, z drugih občin pa odhajajo stranke nezadovoljne, ker ne dobe potrebnih pojasnil ali pa tudi konkretnih rešitev. To pa je tudi razumljivo, ker je področje delovno-pravne zakonodaje zelo široko, izpopolnuje se od leta 1945 skladno z razvojem našega gospodarstva, oziroma družbenega sistema. Ker teh vprašanj ni mogoče reševati več po prosti presoji, marveč le na zakoniti podlagi, je nujno potrebno temeljito poznavanje predpisov. Ne moremo trditi, da smo dosedaj uspeli reševati vsa vprašanja dela in delovna razmerja po zakonitih predpisih, vendar pa lahko rečemo, da smo z neprestanim opozarjanjem na kršitve predpisov le dosegli že pri marsikateremu gospodarskemu voditelju, oziroma upravni odboru, da je prenehal s prejšnjo prakso. Ugotoviti moramo tudi, da je to področje dela v našem okraju še zelo neobdelano, ker se nismo sistematično z njim ukvarjali. Smatram, da je ta pomanjkljivost, o kateri nameravam pozneje več govoriti, pogosto tudi rezultat pomanjkljive organizacije dela same v proizvodnji in tudi pri uslužbenskem aparatu gospodarskih organizacij. Za nezakonito odločbo, ki je izdana v neki pisarni, bi moral odgovarjati uslužbenec, ki je to odločbo izdal. Prav tako je tudi pri finančnem delu. Če je v podjetju slaba organizacija dela, sledi temu tudi slaba delovna disciplina. Za slabo delovno disciplino je v prvi vrsti odgovoren vodilni kader: obratovodje, predelavci, sindikalne organizacije itd.

Z zakonom o pristojnosti okrajnih in občinskih ljudskih odborov je bilo prenesenih veliko pristojnosti občinam, kjer je to področje dela še v osmih občinah vezano na Svet za socialno politiko in zdravstvo, se verjetno ta vprašanja ne obravnavajo veliko, ker imajo referenti oziroma uslužbenci, ki delajo na tem področju druge referate s področja zdravstva, socialnega varstva itd., tako, da sveti na svojih sejah ne morejo dobiti osnove za razpravljanje in sklepanje s tega področja. Zato tudi mislim, da bi bil s tem predlog sveta pri OLO, da se pri vseh občinah, kjer je večje število zaposlenih, ustanovijo sveti za delo in delovna razmerja, okrajni svet pa bo moral občinskim svetom nuditi čimveč pomoči.

Naj navedem nekaž pristojnosti, ki so bile iz Tajništva za zdravstvo in socialno politiko OLO prenesene na občine: izdajanje delovnih knjižic, vodenje registra delovnih knjižic, vodenje evidence nezaposlenih delavcev in uslužbencev, zaposlovanje delavcev in uslužbencev na svojem področju in usmerjanje delavcev, registriranje in sklepanje učnih pogodb, prevzem reševanja pritožb delovnih sporov, zbiranje podatkov in predlaganje delavcev in uslužbencev za materialno oskrbo v času nezaposlenosti, prijavljanje delavcev in uslužbencev s pravico do zdravstvenega varstva itd. Za reševanje navedenih nalog je potrebno, da bi bili na teh mestih uslužbenci z daljšo prakso v državni upravi, ker pogosto nepravilno rešena ali nerešena vprašanja s področja dela in delovnega razmerja ustvarjajo socialni problem, lahko pa povzročijo pri gospodarski organizaciji ali uradu tudi materialno škodo.

Vloga posredovanja dela se je od njene ustanovitve spreminjala v skladu z družbenimi potrebami po delovni sili. V prvem razdobju naše graditve je imela ta služba težko nalogo, da je zadostila potrebam po delovni sili v težki industriji, rudarstvu itd. Njene naloge so se bistveno spremenile s sprejemom Zakona o družbenem samoupravljanju, ko je v celotnem našem gospodarskem in družbenem razvoju nastala velika sprememba. Po izvolitvi delavskih svetov in upravnih odborov so v teh panogah hitro ugotovili, da jim ne primanjkuje več delovne sile, temveč da so jo imele nekatere tovarne in rudniki celo preveč. To je bila prva in zelo pozitivna odločitev, ki so jo storili samoupravni organi v gospodarskih organizacijah.

Naloge posredovalnice za delo niso omejene samo na področje enega okraja, temveč cele republike oziroma tudi federacije. To je razumljivo, ker se gospodarski razvoj, oziroma gradnja industrije in drugih objektov ne more odvijati enakomerno v vseh krajih. Tudi potreba po kvalificiranih kadrih narekuje, da se razporede po potrebi izven njihovega bivališča. To velja tudi za nekvalificirano delovno silo, ki jo je po nekaterih krajih preveč, drugod pa premalo. Iz navedenih razlogov je povezava med posredovalnicami nujna.

Biro za posredovanje dela prehaja v skladu z gospodarskim razvojem iz ozkega področja evidentiranja nezaposlenih na širše področje — pregled razvoja v posameznih gospodarskih panogah, oziroma podjetjih, ki so po zveznih predpisih dolžne obveščati Biro za posredovanje dela o vseh razpoložljivih delovnih mestih. S tem predpisom se naloga Biroja za posredovanje dela bistveno spreminja. Tako ima biro za posredovanje dela pregled prostih delovnih mest v podjetjih in ustanovah, na podlagi katerih lahko usmerja delovno silo po strokovnih kvalifikacijah in fizični sposobnosti na tista mesta, ki najbolj odgovarjajo. Ta ukrep, ki ga je izdal Zvezni izvršni svet je bil nujno potreben, kajti v našem okraju se je komaj 25 odst. delavcev v letu 1955 zaposlilo preko posredovalnice za delo, ostali pa mimo nje. Razvoj pri nas bo šel verjetno v to smer, da bodo morala podjetja obvezno zaposlovati delovno silo po posredo-

vanju Posredovalnice za delo. V praksi Biro za posredovanje za delo dosedaj ni mogel vplivati v nobenem oziru glede zaposlitve razpoložljive delovne sile, kar je dosegla le s prepričevanjem, kar pa je bilo pogosto brezuspešno. Tudi finansiranje Posredovalnice za delo se mi zdi, da ni postavljeno na pravo mesto, ker okraj ni direktno zainteresiran na zaposlovanju delovne sile, ki je na oskrbnini, katerih število znaša 110 in 330, ki imajo pravico do brezplačnega zdravstva na račun Posredovalnice za delo. Če bi ta sredstva šla iz okrajnega proračuna bi bilo gotovo pri zaposlovanju več uspeha.

Sedanje število nezaposlenih, oziroma registriranih pri Biroju je 304 moških in 656 žensk, skupaj 960. Od teh pa je 330, ki imajo pravico do zdravstvenega varstva ter 110, ki poleg zdravstvenega varstva prejema tudi oskrbnino. K številu registriranih je treba dodati, da stanje ni tako kritično, kot kažejo številke. Posredovalnica registrira vsakega, ki se prijavi, vendar pa je dosti takih, ki niso pripravljeni sprejeti vsako delo, čeprav so brez kvalifikacij. Vsi želijo biti zaposleni v tekstilni in lesni industriji ter Industriji perila. Čeprav imamo prijavljenih 600 žensk, nismo mogli med njimi dobiti gospodinjske pomočnice, ki smo jo potrebovali. Tudi delavci — moški nočejo iti v druge kraje Slovenije. Če primerjamo izdatke Posredovalnice za delo v letu 1955 z izdatki prvega tromesečja t. l., potem vidimo, da so že sedaj večji kakor so bili v letu 1955 celo leto. Omeniti moram, da je bilo v četrtem tromesečju lanskega leta odpuščenih predvsem pri gradbenih podjetjih veliko delavcev-nameščencev. Posredovalnica za delo jih je morala materialno oskrbovati. Ko pa so delavce sprejemali na delo niso vprašali Posredovalnice, če ima ljudi, ki jih potrebujejo, na razpolago. To neskladnost je rešila uredba, o kateri sem že govoril.

Pri posredovalnici za delo obstaja družbeni organ — upravni odbor, ki je sestavljen iz zastopnikov podjetij. Ta odbor mora proučevati problematiko iz področja zaposlovanja ljudi, pomaga organom na Posredovalnici in usmerja celotno dejavnost Biroja za posredovanje dela. Do sedaj je ta odbor štel 4 člane, medtem ko se kaže potreba po razširitvi na 7 do 9 članov, kjer naj bi bili zastopani predvsem večji delovni kolektivi.

Pri Posredovalnici za delo je v pripravi ustanovitev poklicne posvetovalnice, ki bo začela z delom v mesecu juniju. Take poklicne posvetovalnice se bodo organizirale na treh ali štirih krajih Slovenije. Na razpolago bodo imele aparate, s pomočjo katerih bodo preizkusile mladince ali mladinko, preden bo šel v uk. Okrajni ljudski odbor štipendira učno moč, da študira v Ljubljani. Po končanem študiju bo nastopila službo v poklicni svetovalnici. Izbira poklica je važen dogodek v človeškem življenju za poedinca kot za družbo. Od izbire poklica je odvisna storilnost pri delu in osebna sreča.

V stari Jugoslaviji ni bilo na področju OLO nobene ustanove, ki bi se ukvarjala s tem, da bi poedinim mladim ljudem ugotavljala telesne in duševne sposobnosti in jim na tej podlagi svetovala za kateri poklic naj se odločijo.

V novi Jugoslaviji — leta 1955 so pri OLO v Novem mestu pri Posredovalnici za delo ustanovili referat za usmerjanje mladine v poklice. Tu usmerjajo in vključujejo mladino v poklice. Od obrtnikov in podjetij zbirajo podatke o prostih učnih mestih za vajence, na drugi strani pa dobivajo v šoli podatke o številu mladine, ki bi se rada vključila v uk. Lansko leto je na področju bivšega okraja Novo mesto dovršilo osemletno šolsko obveznost 1232 učencev in učenk. Od teh se jih je 636 odločilo, da ostanejo doma ali da bodo nadaljevali študij, 596 pa si je želelo vključiti v razne poklice. Takim mladim ljudem referat za usmerjanje v poklice svetuje in jih vključuje v uk.

Referat za usmerjanje mladine v poklice zbira podatke o poklicih, za katere se mladina najpogosteje prijavlja, podatke o številu mladine, ki mora zaradi pomanjkanja učnih mest ostati doma, zbira podatke o predizobrazbi mladine, podatke o poklicih, za katere se mladina navdušuje. Zaradi uspešnega reševanja svojih nalog je referat postavil tesne stike z gospodarskimi organizacijami in šolami. Prosvetni delavci razpravljajo s starši in učenci o izbiri poklica. Referat za usmerjanje mladine v poklice zbira podatke, iz katerih je razvidno, v katerih poklicih je pomanjkanje kadra. Ti podatki so nam pokazali, da še skoro v nobeni obrtni dejavnosti na teritoriju današnjega OLO Novo mesto ni dovolj kadrov.

Iz podatkov je razvidno, da je v okraju:

en kovač na 250 družin
 en krojač na 170 družin
 en čevljar na 190 družin
 en mizar na 67 družin
 en kolar na 800 družin
 en steklar na 8000 družin
 en sedlar na 2500 družin
 en tapetnik na 3507 družin
 en ključavničar na 600 družin
 en pek na 600 družin
 en sodar na 5000 družin
 en kamnosek na 4000 družin
 en dimnikar na 3000 družin
 en mesar na 600 družin
 en lončar na 4000 družin
 en soboslikar na 1250 družin
 en slaščičar na 4000 družin
 en klepar na 1250 družin
 en urar na 4000 družin
 ena pletilja na 2500 družin
 en frizer na 500 družin itd.

Mladi kader — naraščaj potrebujejo naslednje obrti: sedlarji, dimnikarji, ključavničarji, kolarji, urarji, fotografi, optiki, sodarji, sodavičarji, tapetniki in dekoraterji, soboslikarji in pleskarji, steklarji, pečarji, kamnoseki, elektroinstalaterji, vodovodni instalaterji, finomehaniki, mehaniki, krznarji, modistke, radiotehniki itd.

Zato bi bilo potrebno ustanavljati naslednje obrtne obrate: orodno kovaštvo, kotlarstvo, ključavničar-

stvo in umetno ključavničarstvo, precizno mehaniko (popravljanje pisalnih, računskih in šivalnih strojev) galanterijsko in ornamentalno kleparstvo, optika, inštalacija vodovodnih naprav, inštalacija toplotnih naprav, elektromehanika in elektrotehnika, popraviljalnice tehtnic, izdelovanje predmetov iz cementa in umetnega kamna, keramika, steklarstvo, parketarstvo, soboslikarstvo in pleskarstvo, krovstvo, rezbarstvo, pozlatarstvo, knjigoveštvo-kartonaže, tiskarstvo, žensko klobučarstvo, moško klobučarstvo, izdelovanje prešitih odevj, izdelovanje copat, krpanje nogavic in tkanin, popraviljalnica čevljev, izdelovanje ortopedske obutve, izdelovanje usnjene galanterije, klobasičarstvo, črko-slikarstvo, tapetništvo, urarstvo, dimnikarstvo itd.

Velika ovira pri zaposlovanju naše mladine v našem okraju je pomanjkanje učnih mest, posebno za žensko mladino. Brazpogojno je potrebno, da nudimo potrebno materialno pomoč tistim socialno ogroženim mladim ljudem, ki si želijo izučiti obrti in se morajo zato, ker ni dovolj mest v našem okraju, vključiti v uk v drugih okrajih. Posebna komisija pa naj pro-uči, kateri obrti in podjetja imajo možnosti, da se razširijo in povečajo proizvodnjo. Ta komisija naj tudi ugotovi možnosti za ustanavljanje novih podjetij, obratov in šol.

Naloga naše poklicne svetovalnice je naslednja: na področju našega okraja je poklicna svetovalnica vršila vsestransko propagando o važnosti izbire poklicev po šolah, gospodarskih in drugih organizacijah. Mladini in staršem bo na razne načine (predavanja, razstave, filmi itd.) razlagala značilnosti posameznih poklicev in sposobnosti, ki so potrebne za izvrševanje posameznega poklica, na podlagi priporočil zdravni-posameznega poklica, na podlagi preizkusov, fizičnih in psihičnih sposobnosti bo dajala poedincem nasvete, v ka-tere poklice naj se vključijo. Zbirala bo podatke o prostih učnih mestih in o številu mladine, ki se bo vključila v uk. Upoštevala bo želje mladine in jo usmerjala v tiste poklice, ki so najbolj potrebni. Na ta način bomo dobili v našo obrt in industrijo ljudi, ki bodo imeli veselje do dela, ki bodo ustvarjali ugod-ki bodo imeli veselje do dela, ki bodo ustvarjali ugod-no vzdušje na delovnih mestih. V zvezi s tem bo pri delu manj nesreč, storilnost dela bo večja, izdelki kakovostnejši, stroji in material se bosta racionalneje izrabljala.

Vidimo torej, da bo na ta način ljudska oblast preko poklicnih svetovalnic izvrševala važno nalogo v gospodarstvu in človekovem osebnem življenju.

Svet za delo in delovna razmerja je na eni svojih sej sklenil, da se zberejo podatki o kvalifikaciji in socialni strukturi zaposlenih ljudi na področju našega okraja. Podatki so bili zbrani v vseh važnejših gospo-darskih panogah oziroma podjetjih in ustanovah (147 podjetij in ustanov), s katerimi je bilo zajetih ca. 80 odst. vseh zaposlenih.

Po šolski izobrazbi in kvalifikaciji so zaposleni ljudje v podjetjih in ustanovah takole: v 147 podjet-jih in ustanovah je zaposlenih 616 visokokvalificira-nih in sicer v proizvodnji 313 in med uslužbenci 303. Med kvalificiranimi je 2130 delavcev in 677 uslužben-cev s srednjo šolsko izobrazbo. Polkvalificiranih de-lavcev je 1704, in 742 uslužbencev z nižjo šolsko izo-

brazbo. Po številčnem stanju visokokvalificiranih in kvalificiranih bi se dalo na prvi pogled reči, da bi bilo glede na obseg proizvodnje na našem področju to število zadostno, moram pa dodati, da je kvalifi-kacija marsikje pomanjkljiva. Podatkov, koliko si jih je pridobilo kvalifikacijo s strokovnimi šolami in učno dobo, nimam na razpolago, vendar je pa dejstvo, da si je veliko število pridobilo kvalifikacijo s praktičnim delom.

Po socialnem sestavu nam podatki kažejo nasled-nje stanje: brez premoženja — proletarcev je 3714, kar je za naš okraj sorazmerno veliko, ker smo po-gosto prihajali ob analizah do drugačnih zaključkov. To bi po številu zaposlenih, katerih je nad 12.000, znašalo ca. 30 odst. Ostali zaposleni pa imajo pre-moženje.

Nekaj podatkov o številu zaposlenih v večjih go-spodarskih panogah: lesni industriji, tekstilni, go-zdarstvu, gradbeništvu, železniškem prometu, obrti ter nekaterih važnejših socialno-prosvetnih ter o de-lavnosti državnih organov.

Podatki o gibanju delovne sile v posameznih go-spodarskih panogah so po mesecih naslednji:

V lesni industriji je bilo julija 1955 zaposlenih 316 moških, 289 žena, skupaj 605, novembra 1955 — 311 moških, 286 žensk, skupaj 597, februarja 1956 — 22 moških, 338 žensk, skupaj 460.

V tekstilni industriji: julija 1955 — 170 moških, 478 žensk, skupaj 648, novembra 1955 — 170 mo-ških, 504 ženske, skupaj 674, februarja 1956 — 156 moških, 494 žensk, skupaj 650.

Kmetijstvo, kjer so sešteti vsi zaposleni v kme-tijstvu državnih in združnih posestev: julij 1955 — 483 moških, 336 žensk, skupaj 819, novembra 1955 — 477 moških, 315 žensk, skupaj 792, februarja 1956 — 540 moških, 307 žensk, skupaj 847.

Gozdarstvo: julij 1955 — 386 moških, 94 žensk, skupaj 462, novembra 1955 — 520 moških, 270 žensk, skupaj 790, februarja 1956 — 412 moških, 53 žensk, skupaj 465.

Gradbeništvo: julija 1955 — 1808 moških, 225 žensk, skupaj 2033, novembra 1955 — 1887 moških, 290 žensk, skupaj 2096, februarja 1956 — 1039 mo-ških, 101 žensk, skupaj 1140. V tej panogi gospo-darske dejavnosti je značilno, da se je od meseca julija do novembra število zaposlenih stopnjevalo, se povečalo za 63 zaposlenih, medtem ko je od novembra do februarja 1956 padlo za ca. 900 zaposlenih.

V državni obrti v juliju 1955 — 943 moških, 135 žensk, skupaj 1078, v novembru 1955 — 952 moških, 146 žensk, skupaj 1098, v februarju 1956 — 863 mo-ških, 141 žensk, skupaj 1004.

Ustanove: V zdravstvenih in prosvetnih ustanovah je bilo julija 1955 nameščenih 338 moških, 888 žensk, skupaj 1626, v novembru 1955 328 moških, 895 žensk, skupaj 1223, v februarju 1956 — 318 mo-ških, 862 žensk, skupaj 1180. V državnih uradih in ustanovah: julija 1955 — 973 moških, 464 žensk, skupaj 1437, novembra 1955 — 826 moških, 399 žensk, skupaj 1225. Iz navedenih podatkov je razvid-no, da se je število nameščencev od julija do novem-bra 1955 znižalo za 221. Na znižanje je vplivala re-

organizacija — združitev občin, ker se je pri tem število nameščencev v državnih uradih in ustanovah znižalo.

V privatni obrti vseh strok je bilo v letu 1955 prijavljenih v soc. zavarovanju: julij 1955 — 513 moških, 325 žensk, skupaj 838, v Novem mestu 1955 — 532 moških, 342 žensk, skupaj 874, februarja 1956 — 512 moških, 350 žensk, skupaj 862. Iz gornjih podatkov je razvidno, da je v privatni obrti število zaposlenih od julija 1955 do februarja 1956 naraslo na 24 zaposlenih, dočim je v drž. obrti število padlo za 74 zaposlenih. V vseh navedenih gospodarskih panogah in uradih državnega in zadružnega sektorja je število zaposlenih od julija do novembra 1955 naraslo za 159 zaposlenih, od novembra 1955 do februarja 1956 pa se je število zaposlenih znižalo za 1083 oseb.

Pri okrajnem zavodu za socialno zavarovanje je bil začetkom leta 1954 imenovan upravni odbor za HTZ. Odbor je sestavljen iz zastopnikov večjih podjetij, 1 član zbora proizvajalcev OLO, sanitarnega inspektorja in inspektorja dela. Ta odbor aktivno sodeluje s sanitarno in delovno inšpekcijo, Okrajnim higienskimi zavodom ter Rdečim križem. Ta odbor namerava ustanoviti komisije za HTZ v vseh večjih podjetjih, ker je ugotovil, da temu v podjetjih ne posvečajo veliko skrbi, kljub številnim nesrečam in boleznim, ki so v posameznih gospodarskih panogah.

V letu 1954 in 1955 je organiziral tromesečni tečaj, ki ga je obiskalo 35 slušateljev iz vseh večjih podjetij. Na tem tečaju so se slušatelji seznanili z osnovnimi pojmi higiene dela, higiensko-tehničnih napravah, ki bi jih morala imeti podjetja. Uspeh ni izostal, sedaj imamo na področju našega okraja 37 podjetij, ki imajo komisije za KTZ. V letu 1955 je ta odbor s pomočjo Zavoda za proučevanje varnosti v Ljubljani organiziral razstavo predmetov za HTZ. To razstavo si je ogledalo ca. 7800 delavcev in nameščencev. Razstavljeni so bili predmeti za zaščito človeka pri delu v vseh gospodarskih panogah. Dodati moram, da večina zaščitnih predmetov, ki so bili razstavljeni, izdelujemo doma. Odbor je tudi poskrbel, da so bili zdravstveno pregledani delavci in delavke, ki delajo na mestih, ki so zdravju škodljiva. Pregledano je bilo večje število delavcev iz tekstilne industrije in podjetja »Kremen«. Prav tako so bili pregledani učenci v strokovni šoli v Šentjernejju. Rezultate teh pregledov bo podala o prvi priložnosti LO komisija zdravnikov, ki je ta pregled izvršila. Omenil bi le toliko, da bodo sistematični pregledi (obvezni). Že pri teh pregledih, ko je bilo pregledanih le manjše število delavcev, smo prišli do problemov, kako zaposliti delavca ali delavko, ki je na nezdravem službenem mestu.

Da bi čimbolj utrdili in pomagali komisijam za KTZ bodo ustanovljeni seminarji, na katerih bodo predavali zdravniki o higienskih vprašanjih ter delavsko pravnih predpisih, dolžnostih in pravicah delavcev. Seminarji bodo po vseh sedežih občin.

Da se izognemo kršitvam predpisov v delovni zakonodaji smo organizirali po občinah konference z vo-

dilnimi tovariši iz podjetij. Te konference so bile zelo koristne, ker so dale mnogo podatkov o kršitvi zakonitosti.

Odbor za HTZ pri OZSZ je v sodelovanju in sporazumu s sanitarno in delovno inšpekcijo ter higienskimi zavodom izdal program, po katerem bo v letu 1956 komisijsko pregledanih 46 industrijskih in obrtnih obratov na teritoriju našega okraja.

Prepričani smo, da bodo z aktivnim sodelovanjem s komisijami za HTZ in odgovornimi voditelji v gospodarskih organizacijah imeli uspeh in znižali število nesreč in obolenj. Če nam uspe znižati odsotnost z dela le za 10 odst. v primerjavi z letom 1955, smo s tem prihranili pri narodnem dohodku 13.000.000 din. To pa bo mogoče doseči le z aktivnim sodelovanjem z voditelji podjetij, sindikalnimi organizacijami in samimi delavci.

Na teritoriju okraja Novo mesto je 624 podjetij, obrtnih delavnic in trgovin, katere je inšpekcija dela dolžna nadzorovati higiensko tehnične in varnostne ukrepe pri delu, izvajanje predpisov o delovnih razmerjih in predpisov o plačah. Po predpisih Zakona o inšpekciji za delo bi morala letno pregledati vsa večja podjetja, po možnosti pa tudi obrtne delavnice. Poleg rednih pregledov mora vršiti tudi izredne preglede, nočne in obhodne preglede. V preteklem letu je uspela pregledati le 74 podjetij, obrtnih delavnic in več kamnolomov.

Pri vseh pregledanih je ugotovila, da je mnogo podjetij, ki zelo slabo skrbijo za izboljšanje higiensko-tehnično varnostnih naprav v podjetju. Več delovnih prostorov je v gradbenem pregledu nepravilnih in bi bila dolžna, da v nekaterih primerih sploh prepove nadaljnje obratovanje. V pregledanih podjetjih je ugotovila 286 primerov nezavarovanih delovnih strojev, 22 primerov pomanjkljivosti požarno-varnostnih ukrepov in eksplozije, 28 primerov nepravilne in nedopustne električne napeljave, v 870 primerih pomanjkanje osebnih zaščitnih sredstev, kot so: zaščitna očala, zaščitne rokavice, predpasniki, obutev, dežni plašči itd. Odgovarjajočih sanitarnih naprav skoro nobeno podjetje nima urejenih po obstoječih predpisih, saj je inšpekcija ugotovila v pregledanih podjetjih 2636 pomanjkljivosti. Podjetja posvečajo zelo malo pozornosti propagandi na področju zaščite dela, saj je le nekaj večjih podjetij, ki si nabavijo lepake, da s tem opozarjajo delavce na uporabo zaščitnih sredstev. V letu 1955 je inšpekcija dela zabeležila 11 smrtnih in 176 težkih nezgod. Vzroki, ki jih navajajo pri nezgodah krivijo v glavnem nepravilnost delavcev.

Če konkretno navedeno smrtno nezgodo, ki se je pripetila na gradilišču (tlakovanje ceste Novo mesto — Bršljin) »Pionir«, ugotovimo, da je nezgoda nastala samo zaradi tega, ker ni bilo varnostne ograje. Odgovorni tehniki so se izgovarjali, da je ponesrečenec dobil živčni napad in da je to vzrok nezgode. Če bi bila na opornem zidu predpisana ograjna varnostna ograja, čeravno bi dobil ponesrečenec živčni napad, ne bi mogel pasti preko opornega zidu in se smrtno ponesrečiti. Dalje se odgovorni tovariši pri »Pionirju« zagovarjajo, da je ponesrečenec tudi prej imel živčne napade, vendar to ne zmanjšuje njihove

krivde za povzročeno nezgodo, ker bi v tem primeru sploh ne smeli dopustiti, da bi se delavca zaposlilo na takem delovnem mestu. Posebni problemi so v gradbenih podjetjih sploh — nepredpisano grajeni gradbeni odri, primer Opekarna Zalog, kjer so se ponesrečili naenkrat trije delavci.

Pri vseh pregledih smo ugotovili, da je le malo podjetij, ki imajo delovne prostore urejene po higienko-tehničnih predpisih. Varnostne naprave so skrajno zanemarjene, ali pa jih sploh ni. Stranišča in ostale higienske in sanitarne naprave so pri vseh pregledanih podjetjih higienko urejene. Umivalnice in kopalnice ima Tekstilna tovarna Novo mesto in obrat »Novoles« Novo mesto. Lahko poudarimo, da je v vseh pregledih higienko-tehnične zaščite, sanitarnih naprav in ureditve delovnih prostorov sploh najboljša Tekstilna tovarna Novo mesto.

Inšpekcija dela je ob priliki ugotovljenih pomanjkljivosti izdajala ureditvene odločbe, v katerih je bil določen način in rok odprave ugotovljenih pomanjkljivosti. Poudariti moramo, da so nekatera podjetja, ki se teh odločb in rokov sploh ne držijo in iščejo različne izgovore, da se pomanjkljivosti ne morejo odpraviti, kljub temu, da so med ugotovljenimi pomanjkljivostmi tudi take, za katere ni potrebno večjih finančnih sredstev. Posebno vprašanje in kritično stanje glede higienko-tehnične zaščite je v obrtnih delavnicah privatnih obrtnikov. Inšpekcija dela je v preteklem letu izdala nekaj odločb o prepovedi obratovanja privatnim obrtnikom zaradi neurejene tehnične zaščite. Pri izdajanju ureditvenih odločb inšpekcija dela naleti na največje težave, ko podjetja in drugi delodajalci utemeljujejo, da nimajo za to potrebnih finančnih sredstev.

Zaradi kršitve predpisov, ki urejajo higienko-tehnično zaščito in varnost pri delu je inšpekcija dela v preteklem letu predlagala v upravno kazenski postopek 16 odgovornih oseb, v kazenski postopek pa ravno tako 16 oseb. Ugotovimo lahko, da so izrečene kazni v nekaterih primerih le pozitivno vplivale, da se je stanje zaščite izboljšalo, so pa tudi primeri, ko kazni vplivajo ravno nasprotno.

Vzrok temu je verjetno tudi v tem, da so poedini primeri upravno kazenskega postopka rešujejo tudi po več mesecev ter je celotna zadeva že zastarela, drugo vprašanje pa je, da gre večinoma izrečenih kazni iz fonda podjetij in da jo ne plačujejo osebe, ki so odgovorne za neurejene higienko tehnične razmere v podjetjih.

Inšpekcija dela kot nadzorni organ nad izvajanjem predpisov delovnega razmerja je v preteklem letu ugotovila, da je bilo izdanih preko 300 nezakonitih odločb o odpovedi delovnega razmerja. Napake, ki jih delajo podjetja, so:

1. Odpovedi izdajajo v nepravilnih rokih
2. Delovne pogodbe niso pismeno izvršene.
3. Podjetja odpovedujejo ženam in in invalidom delo brez odpovednega roka in soglasja sindikata.
4. Odločbe ne vsebujejo pravnega pouka itd.

V pojasnilo moramo omeniti dejstvo, da pritožbe zaradi odpovedi rešuje samo arbitraža, ki je pri vseh občinskih ljudskih odborih. Arbitraža za reševanje pritožb zaradi odpovedi delovnega razmerja je v večjih primerih ugotovila, da so odpovedi izrečene iz osebnih razlogov. Pri reševanju takih pritožb je morala arbitraža uporabljati tudi izjave raznih prič, ter je šele nato izdala dokončno odločbo. Pojavi nepravilnega odpuščanja so tudi v tem, da podjetja odpovedujejo delavcem, ki so fizično slabši, ženam in invalidom, v podjetjih, pa se še naprej zadržujejo delavci, ki imajo vse pogoje za življenje na svojih posestvih. Podjetja sicer utemeljujejo ta dejanja s tem, da je fizično močnejših delavcev več. Inšpekcija dela bo morala še bolj zaostri kontrolo nad izvajanjem predpisov, ki urejajo delovna razmerja ter z vsemi razpoložljivimi delovnimi sredstvi preprečevati, da se bodo podobne pomanjkljivosti in samovolja poedinih ljudi preprečile.

Inšpekcija dela mora posvetiti posebno skrb urejevanju odnosov med učenci v gospodarstvu na eni in njihovimi delodajalci na drugi strani. Ugotovili smo v več primerih, ko je poleg uradnih učnih pogodb sklenjena tudi ustmena pogodba ali tako imenovana ilegalna pogodba, v kateri se starši obvezujejo, plačevati mojstru vse stroške učenja in mu dajati celo plačilo v naravi. Vprašanje zaposlovanja učencev in sklepanja učnih pogodb bo morala zaostri tudi obrtna zbornica. Mnogi mojstri, ki niso v redu izvajali predpisov glede vajencev so se kasneje obračali po pomoč na obrtno zbornico. Da bo obrtna zbornica poučena v posameznih primerih, bo morala tesneje sodelovati z inšpekcijo dela. Nujno bo potrebno več sodelovanja s sodniki za prekrške občinskih ljudskih odborov in okrajnega ljudskega odbora. Kazni se bodo morale bolj hitro izrekat, ker sicer niso učinkovite.

V podkrepitev naloge inšpekcije dela in odgovornosti za odpravo pomanjkljivosti v pogledu higienko tehnične zaščite naj povemo še to, da je bilo zaradi nezgod in obolenj v drugem polletju 1955 izgubljenih 51.088 delovnih dni samo za področje bivšega novomeškega okraja. Če k temu prištejemo še prvo polletje in področje okraja Črnomelj, je bilo izgubljenih zaradi nesreč in obolenj ca. 131.000 delovnih dni. Samo ti podatki nam kažejo, da je treba temu področju dela posvetiti veliko več pažnje, kot je bilo to do sedaj, ker povzročata velik izpad na narodnem dohodku okraja in znaša za leto 1955 138.860.000 dinarjev. Če k temu dodamo še to, da imamo na področju našega okraja preko 850 delovnih invalidov, potem se moramo res vprašati, če smo za to dovolj storili. Pri gospodarskih voditeljih in upravnih odborih bomo morali doseči več razumevanja za urejevanje delovnih pogojev.

Iz podatkov, ki jih imamo na razpolago, je razvidno, da je na področju našega okraja veliko obrtnih obratov, največ lesne, oblačilne ter čevljarke stroke.

Pogosto smo že ugotovili, da ima, glede na kvalificiran kader v lesni in kovinski stroki, ki ga imamo na našem teritoriju, obrtna dejavnost dobre pogoje za razvoj. Če pa se spustimo v podrobno analizo, ugo-

tovimo, da so švilne obrtne delavnice, kjer je zaposlenih že več let 5—10 ljudi in ne morejo, če lahko tako rečemo, nikamor naprej. Ti ljudje, ki so tam zaposleni, se imajo med seboj zelo radi, eden drugemu odpuščajo napake in ne marajo nikogar v svoj ožji krog. Če pogledamo njihov mesečni zaslužek, ugotovimo, da ne zadostuje niti za minimalno preživljanje, saj dosega komaj 4500—5000 din ali celo manj. Težišče njihovega dela ni delavnica, kjer so formalno zaposleni zaradi tega, da so socialno zavarovani, na podlagi česar bodo zahtevali tudi pokojnino, temveč je v marsikaterem primeru težišče njihovega dela šušmarstvo izven delavnice. Imamo tudi primere, da so posamezni obrtni obrati v upadanju, na primer čevljarstvo v Metliki je v letu 1951 že prehajalo iz obrtne v industrijsko proizvodnjo, kjer je bilo zaposlenih 65 čevljarjev, sedaj pa jih je zaposlenih le še 13. Ko vprašaš delavce, zakaj so tako nazadovali, se med seboj spogledajo in odgovarjajo: drugače ni šlo. Isti primer je v Žužemberku, kjer so bili vsi pogoji v lesni stroki, mizarstvu in galanteriji za prehod iz obrtnega načina proizvodnje na industrijski, ali na žalost je moralo mizarstvo podjetje prevzeti mizarstvo Dvor, ker drugače bi še to zapadlo, kar je ostalo. Ne smem pa reči, da je povsod tako. Imamo zelo lepe primere, ko je iz majhne obrtne delavnice, kjer so bili zaposleni 3 ali 4, danes zaposlenih po 50 in tudi po več delavcev. Kot primer naj navedem Mizarsko delavnico na Mirni, ki je iz majhnega obrtnega obrata v kratkem razdobju zrasla v velik obrat, prešla iz obrtnega načina dela v industrijski, kjer je delitev dela izvršena po fazah, zaposlenih je v tem obratu 65 delavcev. Delovni kolektiv tega podjetja se je kolektivno odrekel delitvi nagrad in s prostovoljnim delom, kjer so vložili 160

ur prostovoljnega dela, zgradili strojni oddelek. Takih obratov imamo na naše zadovoljstvo še več: Mizarstvo Šentjernej, Mizarstvo Novo mesto, Krojači Novo mesto, Industrija čevljev, ki je danes poznana le kot industrija, vendar pa moramo reči, da je ta industrija zrasla iz majhnega čevljarskega obrata. Tudi Industrija perila se bori za napredek. Dvignila je močno svojo kapaciteto in z dobro kvaliteto izdelkov se je močno uveljavila na trgu. Težave imajo sicer še vedno s prostori.

Te primere navajam zaradi tega, ker svet za delo in delovna razmerja oziroma organi, ki delajo na teh področjih in naletijo na zelo pereča vprašanja, tako glede zaposlovanja, kakor tudi glede reševanja delovnih odnosov in delovnih sporov.

Zavedam se, da v poročilu, ki sem ga pripravil za sejo ljudskega odbora, nisem zajel vse široke problematike iz področja dela sveta za delo in delovna razmerja, ker je problematika tako široka, da jo v enem poročilu ni mogoče obdelati, niti ni mogoče tega vprašanja obravnavati ločeno od našega gospodarstva ker je to nujno med seboj povezano. Mislim, da bo v bodoče nujno potrebno, da bodo organi, ki rešujejo ta vprašanja, kakor tudi svet o vseh negativnih pojavih obveščal gospodarske organe pri ljudskem odboru in gospodarskih organizacijah. Zdi se mi, da je to področje dela zelo občutljivo, da včasih naletimo na nezadovoljstvo pri poedinih, vendar pa smatram, da če iz katere koli strani obravnavamo kakršno koli vprašanje, imamo vedno pred seboj živega človeka, ali celo družino, in je prav iz teh vidikov potrebna objektivna presoja pri konkretnem reševanju.

Novo mesto, dne 10. aprila 1956.

Izdaja »Uradni vestnik okraja Novo mesto« — Odgovorni urednik Šorn Maks — Tiska tiskarna »Urška« v Kočevju. Uredništvo in uprava: Novo mesto, Ljubljanska cesta št. 2, telefon uredništva 25, 39, 85, 106 in 115 — interna št. 36. Letna naročnina 600 din, ki se plača pri KB Novo mesto na tekoči račun št. 60-KB-16-Z-245.
